

Hibru

Yom whê bapia dindéc sa-nga

Namalac nan to bapia dindéc, nan to ndê ñaê dom, magoc in kêyalê lau Israel-nga si lêñ ti sakin akwa, ma yom nan sêto yêc Yom Lêñsêm Akwa, nan tidôñ. Lau ñatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ñatô gauc gêm bu ñgac dan ñaê Apolos to, tigen yac tanjalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindéc hêganôñ lau Israel-nga nan sêkên whin Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ñac si sêkên whin-nga, dec ñatô gauc gêm bu sêmbu sêtên si lêñ akwa sem akin Anötö-nga sêndi. Tu dinan-nga, ñamalac nan to bapia dindéc, nan bu puc ñac si sêkên whin Kilisi dôn. In tôc asê tiawê bu Yisu ndê waê hóc gêlêc Anötö ndê añela si, ma hóc gêlêc Moses ndê bocdinañ. Ma Yisu in ti dabuñsiga atu pwac wakuc-nga, nan hóc gêlêc lau Israel-nga si lau dabuñsiga pwac akwa-nga su. Ma Yisu ndê sakin pwac wakuc-nga dau, hóc gêlêc dabuñsiga pwac akwa-nga si sakin su bocdinañ.

Bapia dindéc whê sa bu lêñ tigen yêc bu lau sêti lau gitên yêc Anötö anğô-nga, nan sêkên whin Yisu Kilisi dau. Tu dinan-nga dec ñamalac nan to bapia dindéc, nan bu êngilí lau bu sêsap si sêkên whin Yisu dôn ñanga. In to yom pi lau hon nan sêkên whin Anötö tên Abraham ndê têm ma men, ma toc ñac sa ti dôhôn ñayham bu lau têm kwahic dec-nga sênkuc. Ma in tôc lêñ ñayham tên lau sêkên whin-nga bu sêlhac ñanga tên ndoc ñawapac me kisa tap ñac sa, ma sêsap mêtê atac whin asidôwai-nga dôn.

Yisu tôc Anötö ndê ñawasi asê

¹ Muñ-nga Anötö hoc in ndê yom asê têtj abañi Israel-nga tidim daêsam ma ñalêtj daêsam, ña in ndê lau propet.

² Magoc tinjambu in kêkinj in dau Atunƣac sip nom meñ, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têtj yac. Anötö kêñ undambê ti nom ma gêtj hoñ ña Atu dau, ma kêñ in ti ñadau bu wêkainj gêtj hoñ.

³ Atu dau ndê yom ña-ñaclai yob gêtj hoñ, ma ti ñac si ñahu sêmbo-nga. In kôc Damba Anötö anƣô solop, ma dalic Anötö ndê ñawasi atu yêc in. In sip nom meñ ma kêmasañ lêtj bu êñgwasinj yac neñ mêtê sac ñ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndôc Anötö ñaclai ti ñawasi ñadau ndê andô-nga.

Anötö toc Atu sa hôc gêlêc anjela su

⁴ Ñalêtj dinanj Anötö toc in ndê Atu sa hôc gêlêc anjela hoñ su, ma ñaê ti waê nanj Anötö kêñ têtj in, nanj hôc gêlêc anjela hoñ si su bocdinanj.

⁵ Gauc nem yom nanj Anötö gic bata pi kinj nanj oc wêkainj Dawid ndê pôtj kinj-nga, nanj sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aö neñ atunƣac solop, ma aö gati am Damam. *[BW 2:7]*

Ma sêto yom kainj tigenj pi in bocdec bu:

Aö wati in Damba, ma in oc ti aö Atunƣac. *[2 Sam 7:14]*

Yom lu dinanj gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kainj dinanj pi anjela danj dom.

⁶ Ma têtj ndoc Anötö kêkinj Atu mbêc dau sip nom meñ, nanj in sôm yom pi in tôm sêto yêc bocdec bu:

Anötö ndê aņela hoņ sêpôn haduc têņ in ma sêtoc
in sa sêndic ņawaê. *[Diut 32:43 LXX]**

⁷ Aņela dau sem akiņ Anötö, tôm yom naņ in sôm
pi ņac bocdec bu:

In kêkiņ in ndê aņela bu sênem akiņ in gitôm mbu
ma gitôm ya ņawahô. *[BW 104:4]*

⁸ Magoc in toc in Atuņgac sa kêlêc, ma sôm yom
pi in bocdec bu:

O Anötö, am nem gôliņ oc yêc titêm-titêm, ma am
oc nem gôliņ am nem lau ti lêņ gitêņ eņ.

⁹ Am tac whiņ lêņ gitêņ ma tec lêņ sac, ma tu
dinaņ-ņga dec Anötö, am nem Anötö, toc am
sa hóc gêlêc nem asidôwai hoņ su, ma kêņ atac
ņayham kêsalê am ahuc, gitôm in kêc ndip kwi
pi am e gêm am ahuc. *[BW 45:6-7]*

¹⁰ Ma sêto yom daņ tiyham pi Atuņgac, naņ yêc
bocdec bu:

O Pômdau, têņ têm ņamata-ņga andô, am kêmasaņ
nom ti gêņ hoņ, ma undambê in am amam ņa-
gweleņ.

¹¹ Nom ti undambê oc sêniņga, magoc am oc
mbo. Gameņ lu dinaņ oc sêtisac gitôm ņakwê akwa.

¹² Am oc kôc undambê ti nom su, tôm ņamalac
daņ kôc ndê ņakwê akwa su ma kêlhuņ sa. Tigeņ
am oc nem daôm kwi dom, ma am nem têm mbo-
ņga oc pacndê dom bocdinaņ. *[BW
102:25-27]*

---

* **1:6:** Yom naņ sêto yêc Yom Lêņsêm Akwa, naņ sêto ņa Yom
Hibru, ma tiņambu lau Israel-ņga sem kwi sip Yom Griķ, ma sêsam
trenslesen dau bu 'Septuagint.' Mac bu alic 'LXX' yêc whiņ ņabatiņ
daņ ņanamba, naņ tôc asê bu yom dau meņ akêņ Septuagint. Têm
ņatô yom naņ yêc Septuagint ma yom naņ yêc Hibru Baibel sêso
dau.

¹³ Ma yom dan tiyham Anötö sôm gic waê in Atunɣac bocdec bu:

Am ndöc aö aman andô-nga e nditôm aö wakên nem nacyo sêsôc am gahim napa. *[BW 110:1]*

In sôm yom kain bocdinañ pi anjela si dan dom. Mba!

¹⁴ Anötö ndê anjela ñac ñalau nañ sem akiñ in, ma in kêkiñ ñac bu sênem akiñ lau nañ sêwêkain mwasin sêndöc tali-nga.

2

Dayob dauñ bu daso mwasin dandöc tanli-nga dom

¹ Tu dinañ-nga dec yom nañ Anötö ndê Atu hoc asê, ma yac danɣô ñawaê su, nañ dakôc tidôn lhac neñ gauc napan, bu daso Anötö ndê mwasin dom.

² Gauc nem abañi Israel-nga nañ anjela sêhoc Anötö ndê yomsu asê têt ñac. Yom dau in yom ñambwa dom. Bu ñac si asa nañ kêgili yomsu dau ñadañ, me danɣapêc têt Anötö, nañ tap ñagêyô sa tu gêt dinañ-nga.

³ Bocdinañ yac lau têt kwahic dec-nga bu dapuc dômwên Anötö ndê mwasin atu nañ kôm tu nem yac si-nga, dec ñalên mba bu dalhö su yêc in ndê matôc. Pômdau Yisu hoc yom asê pi mwasin dau su, ma lau nañ sêngô sa in whasuñ solop, nañ sic dulu têt yac ma sêpuc dôñ bu yomandô.

⁴ Ma Anötö dau puc yom dau dôñ bocdec bu. In kêñ ñaclai têt lau nañ sêhoc yom dau asê bu sêkôm gêt dalô ti gêt atu-tu tidau-tidau, ma in puc ñac dôñ ña Ñalau Dabuñ ndê mwasin tidau-tidau, nañ gic sam têt ñac tôm in ndê atac whin.

Yisu meŋ ti ŋamalac bu kôm Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga ŋandô sa

⁵ Yom pi tēm wakuc, naŋ yac asôm asê su. Ma tēŋ ndoc dau meŋ sa, naŋ goc aŋela daŋ oc sênem gôliŋ dom.

⁶ Magoc gauc nem yom naŋ ŋamalac daŋ sôm tēŋ Anötö, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Yac ŋamalac yac sake dec am gauc gêm yac ŋapaŋ?
Ma tu sake-ŋga am yob Adam ndê wakuc yac?

⁷ Ŋawasi ti waê naŋ am kêŋ tēŋ yac, naŋ kêpiŋ bu tap aŋela dau si sa.

⁸ Ma am kêŋ gēŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu. *[BW 8:4-6]*

Yom naŋ sôm bu Anötö kêŋ gēŋ hoŋ sêsôc yac ŋamalac ŋapu, naŋ hêganôŋ gēŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ. Tigeŋ kwahic dec dalic gitôm gēŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu su dom.

⁹ Magoc yac dalic Yisu, naŋ Anötö kêkiŋ sip nom meŋ, dec hu ndê waê naŋ hóc gêlêc aŋela si su, naŋ siŋ, ma meŋ ti ŋamalac. Ma iŋ mbac ndu tu lau hoŋ si sac-ŋga, kêkuc Anötö ndê lêŋ êmwasiŋ lau-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa tiyham, ma kêŋ waê ti ŋawasi atu tēŋ iŋ.

¹⁰ Bu Anötö tac whiŋ bu êmasaŋ lêŋ bu lau daêsam sêti iŋ atuŋgaci ti atuwêi, ma sêtap iŋ ndê ŋawasi sa. Ma lêŋ dau ŋandô sa bocdec bu, Yisu ti ŋamalac ma hóc ŋandê atu e mbac ndu. Ma ŋalêŋ dinaŋ Anötö gêlic iŋ gitôm solop bu ti ŋadau nem lau si-ŋga. Anötö kêmasaŋ gēŋ hoŋ, ma gēŋ hoŋ sêmbo tu iŋ-ŋga, ma bocdinaŋ lêŋ kaiŋ dinaŋ gic iŋ ŋawaê solop.

¹¹ Yisu kêkuc lêŋ dinaŋ bu kôm lau sêti dabuŋ, ma lau naŋ sêti dabuŋ kwahic dec sêsam Anötö bu ŋac

si Damba sêwhiñ in. Tu dinañ-nga Yisu maya dau dom bu sam ñac bu in ndê asii ti lhuwêi.

¹² Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm bocdec bu:
Aö oc wahoc am nem waêm asê têtñ aö neñ asidôwai ti lhuñwêi,
ma wanem wê wampinñ am-nga yêc gôlôwac dabuñ añgô-nga. *[BW 22:22]*

¹³ Ma yom dañ tiyham sôm:
Aö oc wakêtñ whiñ Anötö. *[Ais 8:17]*

Ma dañ tiyham yêc bocdec bu:
Alic aö dec galhac gawhiñ balêkoc nañ Anötö kêtñ têtñ aö. *[Ais 8:18]*

¹⁴ Balêkoc nañ Yisu sôm yom dinañ hêganônñ ñac, nañ ñamalac ti dac ma ñamsôm. Tu dinañ-nga dec inñ ti ñamalac gitôm ñac, ma mbac ndu gitôm ñamalac. Ma inñ ndê mbac ndu ma tisa akêtñ lau batê-nga ña-ñahu andô, nañ bu ku Sadañ, nañ ti ñaclai dambac ndu-nga ñadau, nañ dulu.

¹⁵ Ma lau nañ sêtöc dambac ndu e gêtñ dau kôm ñac sêmbo sêtôm lau nañ sêndöc gapocwalô ñapañ, nañ Yisu ndê gwelenñ dinañ kêtgapwêc ñac su.

¹⁶ Gêtñ dau tôc dau yêc awê bu inñ kôm tu bu nem añela sa-nga dom, magoc inñ kôm bu nem Abraham ndê wakuc sa.

¹⁷ Ñalêtñ tigenñ yêc bu Yisu nem inñ ndê asii ti lhuwêi nom-nga sa ñapep, ma nem akiñ ñac yêc Anötö añgô-nga gitôm dabuñsiga ñayham nañ tôm bu tawalô ñac, ma tôm bu êmasañ lêtñ bu Anötö suc ñac si sac kwi-nga. Ma ñalêtñ dau bocdec, têtñ ndoc inñ mbo nom, nañ inñ ti ñamalac ma mbo gitôm ñac, ma kêsahê gêtñ honñ gitôm ñac sêñsahê.

¹⁸ Bu inɗ dau kêsahê ɲawapac lêtôm-ɲga su, ma tu dinanɲ-ɲga inɗ gitôm bu nem yac lau nom-ɲga sa têtɲ ndoc lêtôm tap yac sa.

3

Yisu ndê waê hóc gêlêc Moses ndê su

¹ Bocdinanɲ anenɲ asidôwai dabuɲ, nanɲ datap Anötö ndê galem undambê-ɲga sa dawhinɲ dauɲ, akôc gauc pi Yisu. Inɗ têtɲ yac meɲ gitôm aposel gêm Anötö aɲgô, ma ti yac neɲ †dabuɲsiga atu nanɲ kalhac Anötö aɲgô-ɲga tu yac-ɲga, tôm yom nanɲ yac dakêɲ whinɲ ti dahoc asê. Kwahic dec aô bu wasôm têtɲ mac bu akêɲ inɗ lhac nem gauc ɲamata.

² Anötö kêyalinɲ Yisu sa ma inɗ gêm ndê gwelenɲ ɲapep e gic dabinɲ, tôm Moses gêm inɗ ndê gwelenɲ ma gêm akinɲ Anötö ndê lau Israel-ɲga ɲapep enɲ.

³ Magoc Anötö po Yisu ndê waê sa hóc gêlêc Moses ndê su, ma tu dinanɲ-ɲga dec akêɲ Yisu lhac nem gauc ɲamata. ɲalêɲ tigenɲ, yac datoc ɲamalac nanɲ kwê andu, nanɲ sa hóc gêlêc andu nanɲ inɗ kwê, nanɲ su.

⁴ Bu andu danɲ dau kwê dau dom, ɲamalac kwê-ɲga mbo. Magoc gêtɲ honɲ ɲahu, nanɲ Anötö dau.

⁵ Moses kôm inɗ ndê gwelenɲ honɲ ɲapep mbo Anötö ndê lau Israel-ɲga ɲalôm, ma hoc yom asê gwananɲ pi gêtɲ nanɲ tinambu Anötö oc têtɲ tiawê. Inɗ kôm gwelenɲ dau gitôm Anötö ndê ɲgac akinɲ ɲambwa.

⁶ Magoc Kilisi inɗ Anötö ndê Atuɲgac solop, ma kôm ndê gwelenɲ ɲapep ma yob Anötö ndê lau gitôm ɲac si ɲagôlônɲ. Ma yac bu dasap neɲ dakêɲ whinɲ dôɲ ɲanɲga ti neɲ ɲalôm pêɲ dôɲ, ma mayanɲ dauɲ

dom pi mwasiñ nan tañkwê bu datap sa tu Yisu-
nga, dec yac oc dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neñ dakêñ whin dôn-nga

⁷ Tu dinañ-nga dec akôc gauc ñapep pi yom nan
Ñalau Dabuñ sôm, nan sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aňgô Anötö awha,

⁸ nan ayob bu asôn dañamsuñ ahuc têtñ in dom,
tôm lau Israel-nga sêkôm têtñ ndoc sêtap lêtôm sa,
ma sêli dau sa têtñ in yêc gameñ sawa.

⁹ Yêc dinañ mac apami sêlic gêtñ dalô nan aö
gakôm têtñ ñac gitôm yala 40, tigenñ sêtec aö ma
sêñsahê aö ñapañ ña ñac si mêtê sac.

¹⁰ Tu dinañ-nga dec aö atac ñandê têtñ lau têtñ
dinañ-nga, ma gasôm têtñ dauñ, “Ñac si ñalôm
ñadandi ñapañ, ma sêsap aö dôn dom. Ma sêsa
aneñ lêtñ dom.”

¹¹ Ma tu aneñ atac ñandê-nga dec kamatiñ yom
tidôn bocdec bu, “Ñac oc sêtap têtñ nan aö
kayaliñ sa tu sêñwhañ dau-nga, nan sa dom.”
[BW 95:7b-11]

¹² Bocdinañ aneñ asidôwai, mac tigenñ-tigenñ ayob
daôm bu mêtê sac êñgalôm nem ñalôm e akêtñ whin
gwalec, ma akac daôm su yêc Anötö Tali Ñadau
dom.

¹³ Aňgíli nem asidôwai hon bu sêsap lêtñ gitêtñ dôn
ma sêyob dau têtñ mêtê sac, bu kôm ñac si dañ ndê
ñalôm ñadandi sa e in hu Anötö ti ndê lêtñ siñ dom.
Akôm bocdinañ têtñ bêtñ hon, bu Anötö kêtñ ñasawa
têtñ yac bu dasôc in ndê yom ñapu têtñ têtñ kwahic
dec-nga.

¹⁴ Bu têtñ têtñ yac dakêtñ whin tiwakuc, nan dal-
hac ñaŋga ma tañkwê Yisu ti dakêtñ whin in ti neñ

ɲalôm sambuc. Magoc yac bu dakôm bocdinaɲ dom e dahu nom dindec siɲ, dec oc tôm dom bu dawêkaiɲ Anötö ndê mwasiɲ atu, naɲ gic lau naɲ sêti Kilisi ndê, naɲ ɲawaê.

¹⁵ Gauc nem yom naɲ Anötö sôm bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aɲgô Anötö awha, naɲ ayob bu asôɲ daɲamsuɲ ahuc têtɲ iɲ dom, tôm lau Israel-ɲga sêkôm têtɲ ndoc sêli dau sa têtɲ iɲ.
[BW 95:7b-8]

¹⁶ Aɲgô su naɲ! Lau naɲ sêtɲgô Anötö awha magoc sêli dau sa têtɲ iɲ, ɲac asa? ɲac lau naɲ Moses wê ɲac sêsa akêtɲ gameɲ Isip-ɲga sêmeɲ.

¹⁷ Ma lau naɲ Anötö tac ɲandê têtɲ ɲac gitôm yala 40, ɲac asa? ɲac lau naɲ sêkôm sac ɲapaɲ, ma sêmbac ndu sêyêc gameɲ sawa.

¹⁸ Ma lau bocke dec Anötö kêmatiɲ yom tidôɲ pi ɲac, ma sôm bu ɲac oc sêtap têtɲ naɲ iɲ kêyaliɲ sa tu sêtɲwhaɲ dau-ɲga, naɲ sa dom? Iɲ sôm yom dinaɲ hêganôɲ lau naɲ daɲgapêc têtɲ iɲ.

¹⁹ Yom dau tôc tiawê têtɲ yac bu ɲac sêtôm dom bu sêtap iɲ ndê têtɲ sêtɲwhaɲ dau-ɲga sa, ɲahu bu ɲac sêkêtɲ whiɲ dom.

4

Anötö oc kêɲ lau sêkêtɲ whiɲ-ɲga sêtɲwhaɲ dau

¹ Yom naɲ Anötö gic bata pi têtɲ tu iɲ ndê lau sêtɲwhaɲ dau-ɲga, naɲ gacgeɲ yêc. Tu dinaɲ-ɲga dayob dauɲ ɲapep bu Anötö lic yac hoɲ datôm bu datap mwasiɲ dau sa, ma yac neɲ daɲ so gêtɲ dau dom.

² Bu ɲawaê ɲayham pi gêtɲ naɲ Anötö gic bata, naɲ yac daɲgô su, gitôm abanɲi Israel-ɲga sêtɲgô yom

nañ in gic bata têtj nac. Nac sêngô, magoc sêkêñ whiñ dom, ma bocdinañ yom dau gêm nac sa dom.

³ Bu yac lau nañ dakêñ whiñ, nañ datôm bu datap Anötö ndê mwasiñ tañwhañ dauñ-nga sa, magoc lau nañ sêkêñ whiñ dom, nañ oc sêso, tôm Anötö ndê yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Tu aneñ atac ñandê-nga dec kamatiñ yom tidôn bocdec bu, “Nac oc sêtap têtj nañ aô kayaliñ sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom.” *[BW 95:11]*

Têtj dau Anötö kêmatiñ tidôn têtj ndoc in kêñ undambê ti nom, ma gic dabiñ gêtj honj.

⁴ Bu yêc Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sêto yom dañ pi bêc ti-7-nga bocdec bu:

Têtj bêc ti-7-nga Anötö ndê gwelenj honj pacndê, ma in kêwhañ dau. *[Gen 2:2]*

⁵ Ma in sôm yom pi lau dañgapêc, tôm yom nañ gato yêc ñahô-nga su, nañ yêc bocdec bu:

Nac oc sêtap têtj nañ aô kayaliñ sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom. *[BW 95:11]*

⁶ Bocdinañ Anötö ndê mwasiñ tañwhañ dauñ-nga gacgenj yêc tu bu lau têtj kwahic dec-nga sêtap sa-nga. Anötö gic bata mwasiñ dau têtj abañi Israel-nga, ma sêngô ñawaê ñayham pi gêtj dau, magoc sêtap sa dom, ñahu bu nac dañgapêc têtj inj.

⁷ Ma tiñambu yala daêsam giñga su, goc Anötö sôm ndê yom sa Kiñ Dawid whasunj, tôm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu añgô Anötö awha, nañ ayob bu asônj dañamsunj ahuc têtj inj dom. *[BW 95:7b-8]*

Gêtj dau tôc asê bu Anötö kêmatiñ têtj wakuc bu lau sêngô inj awha ma sêsôc ñapu, dec sêtap inj ndê

mwasinj sêñwhañ dau-nga sa. Ma tèm dau, inj bêc dau dindec.

⁸ Yom hon dinanj hêganônj tèm nanj Josua wê abañi Israel-nga sêsôc gamej Kanan-nga si dom. Bu bocdinanj, dec Anötö oc sôm yom tiñambu, pi tèm danj tiyham tu dakêj dananj inj ndê awha-nga lec dom.

⁹ Tu dinanj-nga tanjalê bu Anötö ndê lau si tèm sêñwhañ dau-nga gacgenj yêc, tôm bêc ti-7-nga nanj Anötö dau kêwhañ dau. Ma yac lau tèm kwahic dec-nga datôm bu datap tèm dau sa.

¹⁰ Bu asa nanj tap Anötö ndê mwasinj êñwhañ daun-nga sa, nanj kêwhañ dau yêc inj dau ndê gwelenj,* tôm Anötö dau kêwhañ dau têtj ndoc inj ndê gwelenj kêñ undambê ti nom-nga pacndê.

¹¹ Tu dinanj-nga dec tanjahê ñanja bu datap mwasinj dinanj sa, ma dayob daunj ñapep bu yac neñ danj dangapêc têtj Anötö ndê yom, ma peñ tôm abañi Israel-nga dom.

¹² Yac datôm dom bu tanjsau Anötö. Bu inj ndê yom inj gitôm gêñ tali, ma kôm gwelenj ti ñaclai mbo. Yom dau inj ñamata hôc gêlêc bienj ñamata danja lulu su, nanj gitôm bu kuñ yac ma sê yac neñ ñalôm ñagêñ honj kic-kic. Ma ñalêñ tigenj Anötö ndê yom gitôm bu êñsahê yac neñ gauc ti gêñ honj nanj yêc yac neñ ñalôm ma kôm gwelenj pi yac neñ gatunj.

---

* **4:10:** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganônj lau sêmbac ndu ma sêñwhañ dau yêc gwelenj nom-nga lec dom. Inj hêganônj lau nanj sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-nga sa, ma sêñyalê bu inj gêlic ñac tôm lau gitêtj tu ñac si sêkêñ whin-nga. Bocdinanj sêñwhañ dau yêc gwelenj nanj ñac dau sêkôm mun-nga, nanj sêñsahê bu sêti lau gitêtj ña ñac dau si licwalô, ma ña lêtj yomsu-nga.

¹³ Gêñ nom-nga me undambê-nga dañ oc tôñ bu siñ dau têtñ Anötö dom. Kwahic dec iñ gêlic gêñ honñ yêc awê enñ, ma têtñ têtñ ñambu-nga yac tigenñ-tigenñ oc dalhac iñ anğô-nga bu dawhê gêñ honñ nañ dakôm, nañ sa têtñ iñ.

Yisu ti yac neñ dabuñsiga atu

¹⁴ Yac neñ dabuñsiga atu mbo, nañ Yisu, Anötö Atu dau. Iñ pi undambê gi su ma kalhac Anötö anğô-nga. Bocdinañ iñ ñayham bu yac gauc nem iñ ñapañ tu bu puc yac dônñ ma dasap yom ñandô nañ lau sêkêñ whiñ-nga sêhoc asê pi Kilisi, nañ dônñ ñañga.

¹⁵ Bu yac neñ dabuñsiga dau kêsahê lêtôm ti saê honñ tôñ yac tañsahê, magoc iñ kôm sac dañ dom. Bocdinañ dec iñ gitôm andô bu tawalô yac ma nem yac sa.

¹⁶ Tu dinañ-nga datigasuc yac neñ mwasiñ ñadau Anötö ti neñ atac pa su, tu bu datap iñ ndê tawalô sa-nga, ma tu datap iñ ndê mwasiñ sa bu puc yac dônñ têtñ têtñ bocke nañ lêtôm me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuñsiga nom-nga

¹ Lau Israel-nga sêñyaliñ lau sa sêti si dabuñsiga atu-tu bu sêñem akiñ Anötö sêñem ñac anğô, ma bu sêkêñ da tidau-tidau ma da ya ô lau si sac ñagêyô-nga. Ma ñgac bocke nañ sêñyaliñ iñ sa ti dabuñsiga atu, nañ ñamalac gitôm iñ ndê asidôwai Israel-nga.

² Iñ ndê gauc ti licwalô gitôm ñac si, ma bocdinañ iñ gitôm bu tawalô ti kôm mêtê malô têtñ lau gauc pôc ma lau nañ sêñkuc Anötö ndê lêtñ ñapep dom.

³ Ma tu in̄ gitôm in̄ ndê asidôwai nom-nga, dec in̄ gic waê bu kêñ da ya ô dau ndê sac ñagêyô, ma tu lau si-nga bocdinañ.

⁴ Gwelen̄ dabuñsiga-nga in̄ gwelen̄ tiwaê, ma oc tôm dom bu ñamalac dañ kôc gwelen̄ dau sa tôm in̄ dau ndê atac whin̄. Anötö bu êñyalin̄ in̄ sa tôm in̄ kêgalêm ti kêyalin̄ Aron sa, dec oc tôm bu in̄ ti dabuñsiga atu.

Kilisi ndê gwelen̄ dabuñsiga-nga

⁵ Ñalên̄ tigen̄ Kilisi po dau sa bu ti dabuñsiga atu dom. Magoc Anötö dau kêyalin̄ in̄ sa, ma sôm yom têt̄ in̄, tôm sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aö neñ atungac solop, ma aö gati am Damam. [BW 2:7]

⁶ Ma Anötö ndê yom dañ tiyham nañ sôm têt̄ñ Kilisi bocdec bu:

Am dabuñsiga mbo ñapañ-nga, nañ kêkuc dabuñsiga atu Melkisedek.* [BW 110:4]

⁷ Têt̄ñ ndoc Yisu meñ mbo nom tôm ñamalac, nañ in̄ ten̄ mbec daêsam ti tasulu, ma mbwêc awha atu têt̄ñ Anötö, nañ ndê ñaclai yêc tôm bu êñgaho in̄ su yêc ñandê dambac ndu-nga. Ma tu in̄ toc Anötö sa ma sôc in̄ ndê yom hon̄ ñapu-nga, dec Anötö kôc in̄ ndê mbec sa.

⁸ Yisu in̄ Anötö ndê Atu yomandô, tigen̄ in̄ meñ ti ñamalac, ma ñandê nañ in̄ hóc dec kédôhôn̄ in̄ pi lêt̄ñ dañañ wambu Anötö-nga.

---

* **5:6:** Aron ti lau Israel-nga si dabuñsiga hon̄ sêsa akêñ Liwai ndê ton̄, magoc Yisu sa akêñ Juda ndê ton̄ kêkuc in̄ apañgac Kin̄ Dawid. Melkisedek bocdinañ in̄ sa akêñ Liwai ndê ton̄ dom. In̄ Kin̄ Salem-nga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam in̄ bu Anötö Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê dabuñsiga. Tu dinañ-nga dec ñgac nañ to Hibru sam Yisu bu dabuñsiga kêkuc Melkisedek.

⁹ Lêñ dinanğ gic dabinğ inğ bu ti lau nanğ danğga wambu inğ, nanğ si ñahu sêtap Anötö ndê mwasinğ nem ñac si, ti sêndöc tali ñapañ-ñga sa.

¹⁰ Ma bocdinanğ dec Anötö kêyalinğ inğ sa ti lau si dabunğsiga atu, nanğ kêkuc Melkisedek.

Dayob dauñ bu dakêñ whinğ tòm balêkoc dedec ñapañ dom

¹¹ Yom daêsam yêc tu yac asôm pi Melkisedek lu Kilisi-ñga, magoc yac alic bu mac nem danğamsunğ kwa ñanğga, ma oc tòm dom bu mac anyalê yom dau ñapep.

¹² Bu mac akêñ whinğ ñasawa balinğ su, ma oc tòm bu mac andôhônğ yom ñandô pi Kilisi têt lau ñatô. Magoc mbasi. Mac nem gauc sa dom pi Anötö ndê yom nanğ sêndôhônğ têt lau sêkêñ whinğ-ñga wakuc, ma tu dinanğ-ñga mac apônđa lau bu sêndôhônğ mac tiyham. Mac atôm balêkoc dedec nanğ sênôm su ñapañ, ma sêtôm dom bu sêneñ gö me bockoc.

¹³ Ma lau nanğ sêtôm balêkoc dedec nanğ sênôm su ñambwa, nanğ sêtôm dom bu sênyalê mêtê bocke inğ mêtê gitêñ me mêtê sac.

¹⁴ Magoc lau nanğ sêsap Anötö ndê yom dônğ ma sêndôhônğ ñapañ, nanğ sêtôm bu sênyalê ñayham ma sac, ma sêtôm lau atu-tu nanğ sêneñ gêñ danenğ-ñga ñanğga.

6

¹⁻² Gauc nem yom pi Kilisi nanğ tandôhônğ têt lau nanğ sêkêñ whinğ tiwakuc. Tandôhônğ ñac bu sênem si ñalôm kwi, ma sêhu mêtê sac nanğ gic waê bu sêniñga, nanğ sinğ, ma sêkêñ whinğ Anötö. Tandôhônğ ñac pi busanğgu ma pi mêtê dakêñ amanğ sac lau-ñga, yom datisa akêñ lau batê-ñga, ma yom pi Anötö

ndê bêc êmatôc lau-nga, nan inj oc kic nac si yom pi gamej bocke bu sêndöc napan-nga. Magoc yom honj dinanj gic lau sêkêñ whinj-nga wakuc nawae, ma aö tac whinj bu dasôm yom kainj dinanj napanj dom. Aö tac whinj bu dalom yom nanj gic lau sêkêñ whinj nangan-nga nawae.

³ Ma Anötö bu lic nayham, dec yac oc dakôm bocdijan.

Puc dahu neñ dakêñ whinj sinj dom-nga

⁴ Namalac nanj bu kênj whinj Yisu, magoc tinambu puc dômbwê inj, nanj dec oc nalênj nawapac bu danem inj kwi tiyham. Yomandô. Asa nanj kêyalê Kilisi ndê nawae nayham tidônj su, ma tap mwasiñ undambê-nga sa, ma kôc Nalau Dabunj su,

⁵ ma ngô Anötö ndê yom ma kêsahê bu yom nayham, ma gêlic Anötö ndê ñaclai atu nanj inj oc tôc tiawê têñ têm nambu-nga,

⁶ magoc tinambu tec gêñ honj dinanj ma hu ndê kênj whinj sinj, dec oc nalênj nawapac bu danem inj kwi tiyham. Bu inj kêsahê mwasiñ honj dinanj su, magoc tinambu puc dômbwê, nanj tôm inj dau bu ndic Anötö ndê Atu pi a gicso tidim tilu-nga, ma su inj susu yêc lau honj anğô-nga. Ma tu dinanj-nga dec inj gic waê bu ninja.

⁷ Namalac nanj kêsahê Anötö ndê mwasiñ tidau-tidau, ma sa ndê lênj kêkuc Anötö ndê atac whinj, nanj gitôm ôm nanj u gic sip napanj e gêm ñandô nayham tu ñadau-nga. Anötö oc nem mbec namalac kainj dinanj.

⁸ Ma ôm nanj u gic sip napanj, magoc kwanj ñakwa-ñakwa ñambwa hóc ahuc, nanj ôm ñadau oc lic bu nom sac, ma pucbo inj bu tisac, ma kênj ya neñ su.

⁹ O yac mba lau atac whiñ-nga, yac asôm yom dinañ bu akêñ puc mac, magoc yac akêñ whiñ bu mac oc asa nem lêñ ñapep, ma akôm mêtê nañ gic lau nañ sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa su, nañ ñawaê.

¹⁰ Bu Anötö kôm mêtê gitêñ eñ, ma gwelen nañ mac akôm ñapañ am iñ añgô, tu bu anem akiñ lau dabuñ, ma atôc nem atac whiñ ñac-nga asê, nañ iñ oc tôm dom bu êñlhiñ siñ.

¹¹ Yac atac whiñ bu mac lau tigen-tigen asap nem lêñ ñayham dinañ dôñ ñapañ. Akôm bocdinañ e mac nem têm ambo nom-nga pacndê, dec mac oc atap mwasiñ atu nañ mac akêñ batam ambo, nañ sa.

¹² Yac atec bu mac lic ñakam sa e mac nem akêñ whiñ ñandô mba. Akôc gauc pi lau nañ sêlhac ti atac lu-lu dom, ma sêsap si sêkêñ whiñ dôñ e sêtap mwasiñ atu nañ Anötö gic bata têtñ ñac, nañ sa. Añkuc lau kain dinañ si lêñ, bu iñ dôhôn ñayham.

Yom nañ Anötö gic bata, nañ tidôn su

¹³ Gauc nem yom nañ Anötö gic bata têtñ Abraham. Anötö puc yom dau dôñ ña iñ dau ndê ñaê, ñahu bu ñaê ñañ nañ hôc gêlêc iñ ndê ñaê su, nañ yêc dom. Iñ gic bata yom têtñ Abraham, tôm sêto yêc bocdec bu:

¹⁴ Yomandô aô wanem mbec am, ma wakôm am nem wakuc sêñsôwec sêti daêsam ñandô. [*Gen 22:17*]

¹⁵ Ma tiñambu Abraham kalhac ti atac lu-lu dom, ma hôñ yom dau ña-ñandô e iñ tap sa.

¹⁶ Mac añyalê lau nom-nga si lêñ sêmatin yom tidôn-nga. Ñac oc sêta ñamalac nañ ndê ñaclai hôc gêlêc ñac dau si su, nañ ndê ñaê asê tu bu sêpuc

si yom dôḡ-ḡga. Ma ḡalêḡ dinanḡ oc tôm dom bu ḡamalac danḡ sêḡ ḡac si yom me sêseḡ su.

¹⁷ Ma ḡalêḡ tigenḡ Anötö puc yom nanḡ inḡ gic bata têḡ Abraham, nanḡ dôḡ ḡa inḡ dau ndê ḡaê. ḡahu bu inḡ bu tôte asê têḡ yac lau nanḡ dawêkainḡ yom nanḡ inḡ gic bata têḡ Abraham, nanḡ ḡa-ḡandô, bu inḡ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi pi lêḡ nanḡ inḡ gic bata tu êmwasiḡ yac-ḡga.

¹⁸ ḡalêḡ dinanḡ Anötö gic bata yom, ma puc yom dau dôḡ. Inḡ gitôm dom bu seḡ ḡêḡ lu dinanḡ su, me êḡsau yac. Ma bocdinanḡ yom dau gitôm bu puc yac lau nanḡ datêḡ Anötö ta, ma taḡkwê inḡ bu nem yac sa, nanḡ dôḡ. Dalhac ḡanḡa, ma dahônḡ ḡandô ḡayham nanḡ dakêḡ batanḡ dambo, nanḡ ti atac pa su.

¹⁹⁻²⁰ ḡandô ḡayham nanḡ dakêḡ batanḡ dambo, nanḡ ḡahu Yisu Kilisi. Ma yac neḡ dakêḡ batanḡ inḡ gitôm anḡa ḡadehe nanḡ ndöc teḡ, ma teḡ yac dôḡ dalhac teḡ. Ma po anḡa-ḡga sô yac dôḡ tam daminḡ Yisu. Ma tôm lau Israel-ḡga si dabuḡsiga ḡamata-ḡga sip po baliḡ ḡambu-ḡga yêc Anötö ndê lôm dabuḡ bu sôc ḡalôm Dabuḡ Andô ndi, dec Yisu muḡ yac pi undambê gi su, ma kalhac Anötö anḡô-ḡga gitôm yac neḡ dabuḡsiga atu. Bu inḡ ti yac neḡ dabuḡsiga nanḡ kêkuc Melkisedek, ma inḡ oc mbo ḡapanḡ.

7

Yom pi dabuḡsiga atu Melkisedek

¹ Melkisedek inḡ Kiḡ Salem-ḡga, ma Anötö, ḡaclai ti ḡawasi ḡadau ndê dabuḡsiga atu. Inḡ tap Abraham sa ma ḡêm mbec inḡ têḡ ndoc Abraham ku kiḡ nanḡ sêḡgaho inḡ nêsip Lot su, nanḡ dulu, ma kêsêlêḡ bu mbu têḡ inḡ ndê gameḡ ndi.

² Ma Abraham whê wapa naŋ iŋ kêgaho su yêc kiŋ dinanŋ amba, naŋ kôc gi toŋ amanlu, dec kêŋ toŋ dan têtŋ Melkisedek, ma iŋ dau kôc toŋ 9. Njê Melkisedek ŋahu bu Kiŋ Lêŋ Gitêŋ-ŋga, ma njê Kiŋ Salem-ŋga ŋahu bu Kiŋ Yom Malô-ŋga.

³ Yêc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ datap yom dan sa pi Melkisedek dinda me damba me apai si ñadênaŋ dom. Ma datap yom dan sa pi iŋ ndê bêc dinda kôc iŋ-ŋga me bêc mbac ndu-ŋga dom. Magoc tôm Anötö ndê Atu naŋ mbo ŋapaŋ, ma iŋ ndê têtŋ oc pacndê dom, naŋ dalic Melkisedek gitôm dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga.

Melkisedek hôc gêlêc lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ su

⁴ Alic gêŋ naŋ tôc asê bu Melkisedek iŋ dabuŋsiga ti waê atu. Abraham iŋ lau Israel-ŋga honŋ si damba, magoc iŋ toc Melkisedek sa têtŋ ndoc iŋ whê wapa naŋ iŋ kêgaho su yêc ŋacyo amba, naŋ kôc gi ti toŋ amanlu, ma kêŋ toŋ dan têtŋ iŋ.

⁵ Ma gauc nem lau akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ sêti dabuŋsiga. Lau Liwai dau, ti lau Israel-ŋga honŋ sêsa akêŋ Abraham, magoc ŋac si yomsu dan sôm tidônŋ bu lau Liwai si asidôwai sêwhê si gêŋ kôc ndi toŋ amanlu, ma sêkêŋ toŋ dan têtŋ lau Liwai.

⁶ Magoc Melkisedek, naŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom, naŋ kôc wapa toŋ dan yêc ŋac honŋ apaŋgac Abraham, ŋac naŋ Anötö kêmatinŋ pwac whinŋ iŋ. Ma tinambu Melkisedek gêm mbec Abraham.

⁷ Ma yac honŋ tanjalê bu ŋamalac naŋ gêm mbec lau ñatô, naŋ ndê waê hôc gêlêc lau naŋ iŋ gêm mbec, naŋ si su.

⁸ Ma alic su nanj. Lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê tonj sêkôc wapa tonj danj yêc ŋac si asidôwai Israel-ŋga, magoc ŋac sêmbac ndu. Magoc Melkisedek kôc wapa tonj danj yêc ŋac honj si apanŋac Abraham, ma datap yom danj sa pi Melkisedek ndê bêc mbac ndu-ŋga yêc Anötö ndê yom nanj sêto yêc, nanj dom.

⁹ Ma gêŋ danj whinj. Liwai ndê lau wakuc nanj sêti dabuŋsiga ma sêkôc wapa tonj danj yêc lau Israel-ŋga, nanj oc tòm bu dasôm bu ŋac dau sêtoc Melkisedek sa, ma sêkêŋ wapa tonj danj têtj inj. Nahu bu lau Liwai si apanŋac Abraham kêtj wapa tonj danj têtj Melkisedek gêm ŋac honj anŋô.

¹⁰ Bu têtj têtj Melkisedek tap Abraham sa, nanj Liwai dau yêc Abraham ndê dac dôtj yêc.

Yisu ndê gwelenj dabuŋsiga-ŋga hôc gêlêc lau Liwai si su

¹¹ Aron ma lau honj akêŋ Liwai ndê tonj nanj sêti dabuŋsiga Israel-ŋga, nanj si sakinj nahu yêc pwac akwa yomsu-ŋga. Magoc sakinj dau gitôm dom bu ndic dabinj Anötö ndê lau. Tu dinan-ŋga dec Anötö kêtj Yisu ti dabuŋsiga nanj ndê sakinj kêkuc lau Liwai si dom, magoc kêkuc Melkisedek ndê.

¹² Anötö kêtj sakinj wakuc ô lau Liwai si, ma bocdinanj dec inj gic waê bu kêtj yomsu wakuc bu puc sakinj wakuc dau dôtj.

¹³ Bu Yisu, nanj yom dindéc hêganônj, nanj sa akêŋ Liwai ndê tonj dom. Inj sa akêŋ lau Israel-ŋga si tonj danj dau-ŋga, nanj si danj ti dabuŋsiga dom.

¹⁴ Mba. Yac tanjalê su bu yac neŋ Pômdau sa akêŋ Juda ndê tonj. Ma Moses to yom danj nanj hêganônj lau akêŋ Juda ndê tonj bu sêti dabuŋsiga-ŋga lec dom.

15 Magoc Yisu ti dabuŋ-siga kékuc Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu in dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga.

16 Yisu ti dabuŋsiga kékuc yomsu nan kên gwelen dau tên Liwai ndê wakuc tawasê, nan dom. Magoc in ti dabuŋsiga tu ŋaclai mbo tali ŋapan-ŋga nan Anötö kên tên in-ŋga.

17 Bu Anötö ndê yom whê gên dau sa, tôm sêto yêc bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapan-ŋga, kékuc dabuŋsiga atu Melkisedek. *[BW 110:4]*

18 Bocdinaŋ yomsu akwa nan hêganôn lau Liwai si gwelen dabuŋsiga-ŋga, nan Anötö seŋ su. Nahu bu yomsu dau ndê ŋaŋga mba, ma tôm dom bu nem lau dan sa.

19 Yomandô. Sakiŋ pwac akwa-ŋga dinaŋ gic dabiŋ gên dan me kôm tisolop su dom. Magoc Kilisi ndê sakiŋ dabuŋsiga-ŋga hóc gêlêc sakiŋ akwa dinaŋ su, ma gêm ŋandô ŋayham tu dakên batan-ŋga, ma ti lên datigasuc Anötö-ŋga.

20 Ma Anötö sôm tidôn bu Yisu oc ti dabuŋsiga bu mbo ŋapan. In kêmatiŋ yom bocdinaŋ pi lau dabuŋsiga nan sêsa akên Liwai ndê ton, nan dom.

21 Magoc in kêmatiŋ yom tên Yisu, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidôn su, ma in oc seŋ yom dau su dom. Yom dau bocdec bu, “Am dabuŋsiga mbo ŋapan-ŋga.” *[BW 110:4]*

22 Bocdinaŋ Anötö kêmatiŋ pwac wakuc nan hóc gêlêc pwac akwa su. Ma in sôm yom tidôn pi Yisu, dec kêyaliŋ in sa ti pwac wakuc dau nadau.

23 Dabuŋsiga daêsam sem gwelen sêmbo pwac akwa ŋapu, nahu bu dan bu mbac ndu, nan dan oc kôc in ndê mala.

²⁴ Magoc Yisu ndê gwelenɗ dabuɗsiga-ɗga oc yêc ɗapaɗ, ɗahu bu inɗ mbo tali ɗapaɗ.

²⁵ Ma bocdinaɗ lau naɗ sêtigasuc Anötö tu inɗ-ɗga, naɗ Yisu gitôm andô bu nem ɗac si. ɗahu bu inɗ mbo tali ɗapaɗ, ma tôm bu nem ɗac awaha têtɗ Anötö.

²⁶ Gauc nem yac neɗ dabuɗsiga atu Yisu. Inɗ dabuɗ, inɗ ndê giso mbasi, inɗ ndê lêtɗ ɗawasi eɗ, ma Anötö toc inɗ sa hôc gêtêc lau sac nom-ɗga ma kôc inɗ sa pi undambê gi. Tu dinaɗ-ɗga dec inɗ †dabuɗsiga ɗayham solop, ma gitôm andô bu nem yac sa.

²⁷ Dabuɗsiga nom-ɗga h oɗ sêkêtɗ da ya tu sac-ɗga tôm bêc hoɗ. Sêkêtɗ tu ɗac dau si sac-ɗga muɗ, goc sêkêtɗ tu lau ɗatô si-ɗga kêtuc. Magoc Yisu inɗ bocdinaɗ dom, bu inɗ dau ndê sac mbasi, ma inɗ kêtɗ dau ti da tu lau si sac-ɗga ðim tigeɗ eɗ.

²⁸ Bu Moses ndê yomsu kêtaliɗ lau sa sêti lau Israel-ɗga si dabuɗsiga atu-tu, naɗ sêpônɗa gauc ti licwalô, tôm ɗac si asidôwai nom-ɗga. Magoc Yisu, naɗ tiɗambu Anötö sôm yom tidôtɗ dec kêtaliɗ inɗ sa ti yac neɗ dabuɗ-siga, naɗ Anötö dau ndê Atu. Ma i ɗ gic dabiɗ Anötö ndê lêtɗ nem yac si-ɗga, dec ti dabuɗsiga ɗayham andô, naɗ oc mbo ɗapaɗ.

8

Yisu inɗ dabuɗsiga pwac wakuc-ɗga

¹ Yom hoɗ naɗ yac asôm, naɗ ɗahu bocdec. Yac neɗ †dabuɗsiga atu mbo, naɗ ndöc Anötö ɗawasi ti ɗaclai ɗadaw ndê andô-ɗga yêc undambê.

² Ma inɗ gêm ndê sakiɗ mbo lôm dabuɗ naɗ ɗamalac sêkwê, naɗ dom, magoc mbo lôm dabuɗ ɗandô naɗ Pômdaw dau kwê kalhac undambê.

³ Dabuṅsiga atu-tu hoṅ naṅ lau Israel-ṅga sêṅyaliṅ ṅac sa, naṅ si gwelenṅ bu sêkêṅ da danṅe ti da ya ô sac-ṅga. Tu dinaṅ-ṅga dec Yisu, naṅ ti yac neṅ dabuṅsiga atu, naṅ gic waê bu kêṅ da bocdinaṅ.

⁴ Inṅ bu mbo nom, dec oc ti dabuṅsiga dom, bu dabuṅsiga nom-ṅga naṅ sêkôm gwelenṅ sêkêṅ da-ṅga tôm yomsu sôm, naṅ dec sêmbô.

⁵ Ma lôm dabuṅ naṅ dabuṅsiga nom-ṅga sêkôm gwelenṅ sêmbô, naṅ gitôm ṅagatu ṅambwa, naṅ gêm dôhônṅ lôm dabuṅ undambê-ṅga. Bu têṅ ndoc Moses bu kwê bac dabuṅ sa, naṅ Anötö gic atu ma whê sa têṅ inṅ bocdec bu:

Yob daôm bu êmasaṅ gêṅ hoṅ êṅkuc ṅagatu naṅ gatôc têṅ am yêc Lôc Sainai. *[Eks 25:40]*

⁶ Magoc sakiṅ naṅ Anötö kêṅ têṅ Yisu, naṅ hôc gêlêc dabuṅsiga pwac akwa-ṅga si sakiṅ. Bu pwac wakuc naṅ Yisu ti ṅa-ṅgac ṅalhu-ṅga, naṅ hôc gêlêc pwac akwa su. Ma gêṅ naṅ pwac wakuc gic bata bu datap sa, naṅ hôc gêlêc pwac akwa ndê su.

⁷ Anṅô su naṅ. Pwac ṅamata-ṅga bu ṅa-giso mbasi, dec Anötö oc gauc nem bu êmatiṅ pwac wakuc dom.

⁸ Magoc Anötö gêlic ṅagôlinṅ pwac akwa-ṅga bu gitôm dom, dec sôm yom pi pwac wakuc, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, “Alic su naṅ. Bêc oc meṅ sa, naṅ aö oc wamatiṅ pwac wakuc wawhiṅ lau Israel-

nga ma lau †Juda-nga.*

⁹ Oc tòm pwac nan kamatiŋ gawhiŋ ñac si apai têtŋ ndoc aö aman wê ñac sêsa akêtŋ gamenŋ Isip-nga sêmenŋ, nanŋ dom.

Ñac sêsôc aö neŋ yom pwac dinaŋ-nga ñapu dom, ma tu dinaŋ-nga dec aö Pômdau gasôm bu wapuc dômwêŋ ñac.

¹⁰ Magoc têtŋ têtŋ pwac akwa-nga pacndê, nanŋ aö Pômdau, oc wamatiŋ pwac wakuc wawhiŋ lau Israel-nga, nanŋ bocdec bu. Aö oc wakêtŋ neŋ yomsu sip ñac si ñagulu, ma wato sip ñac si ñalôm. Aö oc wati ñac si Anötö, ma ñac oc sêti aö neŋ lau.

¹¹ Têtŋ dinaŋ, oc tòm dom bu ñamalac danŋ êndôhônŋ inŋ ndê asidôwai me lau menpaŋ inŋ-nga, ma sôm têtŋ ñac, ‘Aŋyalê Anötö ma akôc inŋ sa ti mac nem Pômdau.’ Nahu bu aö neŋ lau honŋ oc sênyalê aö, lau tiwaê, ma lau waêmbe sêwhiŋ.

¹² Ma aö oc taŋwalô ñac, ma wasuc ñac si giso kwi, ma gauc nem ñac si sac tiyham dom.” *[Jer 31:31-34]*

¹³ Anötö sam gêtŋ dau bu pwac wakuc, ma ñalênŋ dinaŋ inŋ tôc asê bu pwac ñamata-nga tiakwa su. Ma gêtŋ nanŋ tiakwa su, nanŋ kêtŋ bu hê su niŋga.

9

Israel si lôm dabuŋ ñasakinŋ

---

* **8:8:** Lau honŋ nanŋ Anötö kêtŋaliŋ ñac sa sêti inŋ ndê, nanŋ dasam ñac bu lau Israel-nga. Magoc muŋ-nga sêwhê dau kôc gi tonŋ lu, nanŋ sêsam bu Israel ma Juda, ma tonŋ tigenŋ-tigenŋ sênyaliŋ dau si kinŋ sa tu nem gônŋ ñac-nga. Alic 1 Kinŋ 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

¹ Têñ tēm Anötö kêmatin pwac ñamata-nga whin lau Israel-nga, nan in kên yomsu pi lên sênem akin in-nga, ma pi †bac dabun nan sêkwê yêc nom.

² Ñalôm lu sêyêc bac dabun ñalôm. Ñalôm ñamata-nga sêsam bu Ñalôm Dabun, ma yakain ti den da-nga ma bolom da-nga sêyêc ñalôm dinan.

³ Ma sêkên po balin d an kêgalên bu whê ñalôm ñamata-nga ma tilu-nga kôc. Ma ñalôm tilu-nga sêsam bu Ñalôm Dabun Andô.

⁴ Yêc ñalôm tilu-nga, alta gol nan sêkên da ñamalu ñayham pi, ma apa pwac yomsu-nga sêyêc. Apa dau sêmasan ña a, ma sêmpan ahuc ña gol. Sêkên lôn gol dan ti bolom mana, ma Aron ndê tôc nan mun-nga ñasili puc pi men, ma hoc lu nan Anötö to yomsu amanlu pi, nan sêyêc apa pwac-nga dau ñalôm.

⁵ Sêmasan anela ñagatu lu nan sêsam bu anela Anötö ndê ñawasi-nga, nan sêlhac apa dau ñahô. Sêmasan inlu ñamakê galam kêgatôc apa dau ñampêlhu nan sêsam bu Anötö ndê pôn suc sac kwi-nga, nan ahuc. Ma gên daêsam yêc, magoc tôm dom bu yac awhê sa yêc bapia dindéc.

⁶ Têñ ndoc sêmasan gên hon dinan su, nan dabunsigna sem si gwelen sêsôc sêsa sêmbo ñalôm ñamata-nga tôm bêc hon.

⁷ Magoc †dabunsigna ñamata-nga tawasê sôc ñalôm tilu-nga, ma sôc tidim tigen yêc yala tigen ñalôm. Ma tên bêc tigen dinan, in sôc gi ma kôc dac tôhôn, bu kên ti da tu sac-nga. In kên tu dau-nga, ma tu sac nan Anötö ndê lau sênyalê dom ma sêkôm-nga. In bu kôc dac dom, dec oc tôm dom bu in sôc ndi.

⁸ Ñalên dinan Ñalau Dabun bu whê yom sa tên yac pi pwac akwa bocdec bu. In tôc asê bu ñalên

mba bu lau sêsoç Njalôm Dabuŋ Andô sêndi, têŋ têm dabuŋsiga sêŋkuc sakinŋ pwac akwa-ŋga, ma lôm dabuŋ pwac akwa-ŋga kalhac dôŋ kalhac.

⁹ Sakinŋ pwac akwa-ŋga dinanŋ iŋ ti dôhônŋ têŋ yac lau têm kwahic dec-ŋga. Ma tôc asê têŋ yac bu da danŋe ti da ya nanŋ dabuŋsiga sêkêŋ tu lau-ŋga, nanŋ gitôm dom bu kôm lau dau si ŋjalôm timalô tu ŋac si sac-ŋga.

¹⁰ Bu sakinŋ dinanŋ ti ŋa-yomsu honŋ hêganônŋ gêŋ danenŋ ti danôm-ŋga, ma lau Israel-ŋga si lêŋ sêŋgwasinŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö anŋô-ŋga. Ma gêŋ honŋ dinanŋ iŋ gêŋ ŋamlic-ŋga ŋambwa, bu yêc e pwac wakuc nanŋ Anötö kêŋ tu nem gôlinŋ yac-ŋga, nanŋ menŋ sa su nanŋ.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-ŋga

¹¹ Magoc Kilisi menŋ ti dabuŋsiga atu, nanŋ ndê sakinŋ ŋa-ŋandô ŋayham menŋ sa su. Ma lôm dabuŋ nanŋ iŋ sôc gi, nanŋ ŋayham kêlêc ma hôc gêlêc lôm dabuŋ nanŋ ŋamalac amba sêkwê kalhac nom din-dec, nanŋ su.

¹² Iŋ gacgenŋ sôc lôm dau Njalôm Dabuŋ Andô gi, magoc iŋ kôc makao ŋatu me naniŋ gapoc si dac bu kêŋ ti da ô sac-ŋga dom. Iŋ sôc gi tidim tigenŋ, ma kêŋ dau ndê dac tu bu nemlhi yac nenŋ sac ŋatôp, dec kêmasanŋ lêŋ dambo tanli ŋapanŋ-ŋga.

¹³ Pwac akwa yomsu-ŋga sôm bu lau Israel-ŋga si dabuŋsiga sêkôc naniŋ gapoc ti makao gapoc ŋadac, ma sêŋgaluŋ whinŋ makao ŋatu dinda nanŋ sêpec ti

da ya nanŋ ɲagasi, goc sêmbalip pi lau bu kôm ɲac sêti dabuŋ ma ɲamlic ɲawasi sa yêc Anötö anġô-ɲga.*

¹⁴ Magoc Kilisi, nanŋ ndê giso mbasi andô, ma kêŋ dau ti da têtŋ Anötö tôm ɲalau mbo ɲapan-ɲga puc inŋ dôŋ, nanŋ ndê dac hôc gêlêc dac pwac akwa-ɲga, ma gêm yac sa ɲandô. ɲahu bu inŋ ndê dac kêmasaŋ yac neŋ ɲalôm ɲawasi sa, ma kêgwasiŋ m êtê sac nanŋ gic waê lêŋ dandiŋaŋ-ɲga, nanŋ su. Ma bocdinaŋ datôm bu danem akiŋ Anötö Tali ɲadau ti atac pa su eŋ.

¹⁵ Kilisi kêmasaŋ lêŋ dinaŋ, ma bocdinaŋ kwahic dec inŋ kalhac Anötö ma lau nom-ɲga ɲalhu bu ti pwac wakuc ɲadau. Inŋ ndê mbac ndu gêmlihi lau nanŋ sêmbo pwac akwa ɲapu, nanŋ si sac ɲatôp, ma kêgapwêc ɲac su yêc sakiŋ mêtê sac-ɲga. Ma tu dinaŋ-ɲga ɲac oc sêtap gameŋ sêndöc t ali-ɲga nanŋ Anötö gic bata têtŋ ɲac, ma kêgalêm ɲac sa bu sêwêkaiŋ, nanŋ sa.

¹⁶⁻¹⁷ Gauc nem lau nom-ɲga si lêŋ sêmatiŋ pwac pi wapa lêŋsêm-ɲga. Lau nanŋ bu sêwêkaiŋ ɲamalac danŋ ndê wapa lêŋsêm, nanŋ oc sêtap gêtŋ danŋ sa dom e sêŋyalê pi ɲandô bu ɲamalac dau mbac ndu su. Inŋ bu mbo tali, nanŋ pwac dinaŋ ɲayom oc gacgeŋ lhac.

¹⁸ Tu dinaŋ-ɲga dec pwac akwa yomsu-ɲga sôm bu lau Israel-ɲga sêndic domba ti makao ndu, ma ɲadac ti pwac dau ɲahu.

¹⁹ Bu Moses to Anötö ndê yomsu pwac-ɲga honŋ sip bapia, ma sam asê têtŋ lau Israel-ɲga. Goc inŋ kôc makao ɲatu [ma naniŋ] ɲadac ma kêgaluŋ whiŋ bu, sô domba ɲamlichu kokoc pi a ɲasaŋgac danŋ, goc

---

* **9:13:** ɲac si mêtê dinaŋ hêganôŋ ɲamalac nanŋ kêmasac awhê me ɲgac batê, dec kôm inŋ ɲadômbwi sa yêc Anötö anġô-ɲga. Alic Nam 19:1-22 yêc Yom Lêŋsêm Akwa.

kêñ sip dac ti bu ma kêbalip pi bapia dau ma pi lau hoñ.

²⁰ Ma sôm, “Pwac nañ Anötö kêmatin whin mac ma gic atu mac bu asôc ñapu, nañ ñadac dau dindec.”

²¹ Ma ñalêñ tigen in kêbalip dac pi lau Israel si bac sênem akin Anötö-nga, ma pi dabuñsiga si lôñ ti laclhu sakin dabuñ-nga hoñ.

²² Yomandô! Moses ndê yomsu pi lau Israel-nga si lêñ sêmasañ dau ñawasi sa-nga, gic atu ñac bu sêmbalip dac pi gêñ hoñ bocdinañ. Ñac bu sêndic makao ti domba ndu ma sêkêc dac sinj dom, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi dom.

Kilisi kêñ dau ti da dec gêm yac si

²³ Lau Israel-nga si bac ti gêñ sênem akin Anötö-nga, nañ gitôm ñagatu ñambwa bu tôc gêñ ñandô undambê-nga asê têt yac. Ma lau Israel-nga sem dabuñ gêñ nom-nga dinañ ma sêkôm gêñ dau ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga ña domba ti makao si dac. Magoc Kilisi ndê dac hóc gêlêc dac dinañ su, dec kêñ ñawasi atu têt gêñ ñandô undambê-nga.

²⁴ Bu Kilisi sôc lôm dabuñ nañ ñamalac sêkwê, nañ dom. Ma lôm nañ in sôc, nañ gitôm gêñ ñandô undambê-nga ñagatu ñambwa dom. Mba. In sôc undambê dau gi, ma kalhac Anötö anğô-nga gêm yac hoñ añôñ.

²⁵ Ma Israel si dabuñsiga atu nañ sôc Ñalôm Dabuñ Andô ti yala ti yala, nañ kôc dau ndê dac dom. Magoc Kilisi sôc undambê tidim tigen eñ, ma kôc dau ndê dac solop.

²⁶ In kêñ dau ti da gitôm dabuñsiga nom-nga sêkêñ da ñapañ ma ñapañ, nañ dom. Bu bocdinañ,

dec têt ndoc Anötö kêñ undambê ti nom ma meñ, nañ in oc hôc ñandê tidim daêsam bocdinañ. Magoc Kilisi gitôm dabunsigna nom-nga dom. In meñ ma kêñ dau ti da tidim tigen, tu bu êngaho lau nom-nga si sac ñagêyô su pi dau.

²⁷ Yac lau tigen-tigen tac waê bu dambac ndu tidim tigen, ma tinambu yac oc dalhac Anötö anğô-nga bu ênsahê yac.

²⁸ Ma ñalêñ tigen Kilisi mbac ndu tidim tigen eñ, bu êngaho lau daêsam si sac ñagêyô su. Ma in oc mbu meñ tiyham bu hôc ñandê tu sac-nga tiyham dom, magoc tu bu kêñ Anötö ndê mwasin gêm lau si-nga ña-ñandô têt lau nañ sêkêñ whin ti sêkêñ bata in bu mbu meñ.

10

Kilisi gic da lau nom-nga tidim tigen eñ

¹ Pwac akwa yomsu-nga in gitôm ñagatu ñambwa bu tôc gêt ñayham nañ oc meñ sa, nañ asê têt yac. Magoc in gêt ñandô dau dom. Yomsu dau sôm bu lau Israel-nga sêkêñ da tôm yala hon, dec tôc asê bu da kain dinañ gitôm dom bu señ lau si sac su, me ndic dabin ñac bu sêtigasuc Anötö.

² Da kain dinañ bu nditôm bu ndic dabin lau, dec oc sêkêñ ñapañ dom. Ma in bu nditôm bu kôm ñac si ñalôm ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga, dec ñac oc ñalôm ñawapac tu ñac si giso-nga tiyham dom.

³ Magoc sêkêñ da dau tôm yala hon, dec kêñ gauc ñac bu ñac si sac yêc ñac dôñ yêc.

⁴ Nahu bu makao gapoc ti naniñ si dac gitôm dom bu señ sac su.

⁵ Tu dinaŋ-ŋga dec têŋ ndoc Kilisi meŋ mbo nom, naŋ sôm yom asê têŋ Anötö, tôm sêto yêc muŋ su bocdec bu:

Am atac whiŋ bu sêndic makao ti domba ma sêkêŋ ti da têŋ am lec dom. Magoc am kêmasaŋ aö daŋ neŋ ŋamlic ti ŋandô.

⁶ Da ya ti da bocke naŋ sêkêŋ tu sac-ŋga, naŋ gic am tanôm dom bocdinaŋ.

⁷ Ma aö gasôm bu, “O Anötö, lic aö dec gameŋ bu wakôm am nem atac whiŋ ŋandô sa, tôm yom naŋ sêto pi aö muŋ su, yêc bapia tilhuŋ.” [BW 40:6-8]

⁸ Moses ndê buku yomsu-ŋga tôle bocdec bu. Sêkêŋ makao ti domba ti da, ma sêkêŋ da ya ti da tidau-tidau tu sac-ŋga. Magoc Kilisi dau sôm bu Anötö atac whiŋ bu sêkêŋ da hoŋ dinaŋ dom, ma gic iŋ tandô dom bocdinaŋ.

⁹ Ma tiŋambu Kilisi sôm têŋ Anötö bu iŋ dau meŋ su, bu kôm Anötö ndê atac whiŋ ŋandô sa. Bocdinaŋ dec iŋ seŋ lêŋ akwa da-ŋga su, ma kêmasaŋ lêŋ wakuc.

¹⁰ Ma Anötö ndê atac whiŋ, naŋ Kilisi kôm ŋandô sa, naŋ bocdec bu. Yisu Kilisi kêŋ dau ti da tidim tigeŋ, dec kêmasaŋ lêŋ bu dati lau dabuŋ.

¹¹ Dabuŋsiga pwac akwa-ŋga sêlhac ti sem gwelen tôm bêc hoŋ, ma sêkêŋ da kain tigeŋ ŋapaŋ, naŋ tôle dom bu seŋ sac su.

¹² Magoc Yisu, naŋ ti yac neŋ dabuŋsiga atu, kêŋ dau ti da dim tigeŋ eŋ, tu sac tôle hoŋ-ŋga, goc gi ndöc Anötö ndê andô-ŋga.

¹³⁻¹⁴ Ŋahu bu da tigeŋ dinaŋ kêmasaŋ lêŋ bu seŋ lau naŋ iŋ bu kôm ŋac sêti lau dabuŋ, naŋ si sac su, ma gic dabiŋ ŋac bu sêmbô tali ŋapaŋ. Ma kwahic

dec in hõn bu Anõtõ kên in ndê ñacyo hon sêsõc in gahi ñapu.

¹⁵ Ma Ñalau Dabuñ hoc yom ñandõ asê pi gên dau whin, tõm yom dan nañ sêto yêc bocdec bu:

¹⁶ Magoc têt têt pwac akwa-nga pacndê, nañ aõ Põmdau, oc wamatin pwac wakuc wawhin lau Israel-nga, nañ bocdec bu. Aõ oc wakên aõ neñ yomsu sip ñac si ñagulu, ma wato sip ñac si ñalõm. *[Jer 31:33]*

¹⁷ Ma tinambu in gic têt ku yom ma sôm yom bocdec:

Aõ wasuc ñac si giso kwi, ma gauc nem ñac si sac tiyham dom. *[Jer 31:34]*

¹⁸ Bocdinañ, Põmdau sôm bu suc yac neñ sac kwi, ma tu dinañ-nga dec dapõnda dabuñsiga dan bu kên da tu sac-nga tiyham dom.

Kilisi kêmasan sen datigasuc Anõtõ-nga

¹⁹ Tu dinañ-nga asidõwai, datigasuc Anõtõ ti neñ atac pa su, gitõm dasõc Ñalõm Dabuñ Andõ dandi, tu dac nañ Yisu kêt sin-nga.

²⁰ Muñ-nga, po balin dan kêt galên nañ kalhac lau ahuc bu sêsõc Ñalõm Dabuñ Andõ sêndi dom. Magoc Yisu ndê ñamlic ô po dau su, ma in mbo tali ñapan, dec in ti sen wakuc datigasuc Anõtõ-nga.

²¹ Ma in yac neñ dabuñsiga tiwaê, nañ gêm gôlin Anõtõ ndê lau hon.

²² In ndê dac kêt wasin yac neñ sac hon su, dec dambo ti ñalõm ñawapac tu yac neñ sac-nga tiyham dom. Ma bu ñawa kêt wasin yac neñ ñamlic ñawasi sa su. Tu dinañ-nga dec datigasuc Anõtõ ti neñ ñalõm ñawasi, ma dakên whin ti neñ ñalõm pên dõn.

Puc dalhac ñannga-nga

23 Yac lau dakêḅ whiḅ-ḅga dahoc yom asê ma dasôm bu dakêḅ batan ḅandô ḅayham nan Anötö gic bata têḅ yac. In ḅitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi, ma tu dinan-ḅga tanḅkwê ḅandô dau ti atac lu-lu dom.

24 Ma dakôc gauc pi lêḅ bu dapuc daun ḅôn bu atac whiḅ asidôwai, ma dakôm mêtê ḅayham eḅ.

25 Dahu mêtê dapitigen-ḅga siḅ tôm lau ḅatô sêkôm, nan dom. Mba. Dakac sa dapitigen, ma tangilî daun bu dalhac ḅanḅga. Mac anyalê bu Yisu ndê bêc mbu meḅ-ḅga meḅ kêpiḅ su, ma bocdinan dec akôm asiḅ su eḅ.

26 Anḅô ḅapep! Yac bu tanyalê Anötö ndê yom ḅandô tidôn su, magoc tiḅambu dalic sac ḅitôm ḅêḅ ḅambwa ma dakôm, dec da dan yêc nan tôm bu seḅ yac neḅ sac dinan ḅagêyô su-ḅga, yêc dom.

27 ḅamalac nan sa lêḅ kainḅ dinan, nan bu ndê gauc sa, dec oc töc dau ḅalêḅ sac pi ḅêḅ nan gic in ḅawaê bocdec bu, in oc tap Anötö ndê matôc sa, ma sip ya atu nan Anötö kêmasan tu in ndê ḅacyo-ḅga ndi.

28 Gauc nem ḅamalac nan kêgili Moses ndê yomsu. ḅamalac lu me tö bu sêpuc si yom ḅôn ma sêtôc asê bu yomandô bu ḅamalac dau kôm giso, dec yomsu dau sôm bu tawalô in dom, sêndic in ndu eḅ.

29 Bocdinan mac gauc ḅêm bocke pi ḅamalac nan kêyalê su bu Kilisi ndê dac pwac wakuc-ḅga kôm in ti dabuḅ, magoc tiḅambu in pu ḅêḅ dau ma ḅêlic ḅitôm ḅêḅ ḅambwa? ḅalêḅ dinan in pu Anötö ndê Atu, ḅitôm in kwê in ḅôn yêc in gahi ḅapu ḅitôm ḅêḅ ḅapopoc, ma in pu Anötö ndê ḅalau êmwasiḅ yac-ḅga whiḅ. ḅamalac nan kôm bocdinan oc tôm dom

andô bu ênlêc Anötö ndê matôc. Inj oc tap matôc sac sambuc sa.

³⁰ Bu yac tanjalê Pômdau, nanj sôm yom bocdec bu:

Gwelenj sac ñagêyô-ñga yêc aö amanj, ma aö daunj oc wakêñ. *[Diut 32:35]*

Ma sêto yom danj whinj, nanj yêc bocdec bu:

Pômdau oc êñsahê ti êmatôc inj ndê lau. *[Diut 32:36]*

³¹ Oyaê, ñamalac nanj sip Anötö Tali Njatau amba bu tap inj ndê matôc sa, nanj töc dau manj.

³² Gauc nem têm nanj mac akêñ whinj tiwakuc, ma akôc ñawaê ñayham sa gitôm ñawê bu pô nem ñalôm. Têñ ndoc dinanj, ñawapac daêsam tap mac sa tu akêñ whinj Kilisi-ñga, magoc mac alhac ñannga.

³³ Têm ñatô lau sêkêñ kisa mac, ma sêsu mac susu yêc lau honj anjô-ñga. Ma têm ñatô mac alhac awhinj lau nanj sêhóc wapac kainj dinanj ma apuc ñac dôñ.

³⁴ Ma lau sêkêñ whinj-ñga nanj sêkêñ ñac sêndöc gapocwalô, nanj mac tamwalô ñac, ma am ñac sa bocdinanj. Ma têñ ndoc lau sêñgaho mac nem wapa ti gêñ honj su, nanj mac ambo ti atac ñayham eñ. Njahu bu mac anjalê bu mac nem awa ñandô yêc ñapanj-ñga yêc undambê.

³⁵ Bocdinanj asap nem akêñ whinj Pômdau dôñ, ma atac lu-lu dom, dec mac oc atap mwasinj atu sa.

³⁶ Alhac ñannga ti ñalôm pêñ dôñ, ma akôm gêñ honj ñapep tôm Anötö ndê atac whinj. Ma bocdinanj mac oc atap ñandô ñayham nanj inj gic bata, nanj sa.

³⁷ Bu ñasawa saunj eñ, tôm yom nanj sêto yêc nanj sôm bocdec bu:

In nan dakêñ batan bu men, nan oc men. Ma in oc men ñagahô en.

³⁸ Ma anen lau gitên oc sêndöc tali tu si sêkên whin-nga. Magoc ñac nan sêhu sin, nan aö oc walic ñac sac sambuc. *[Hab 2:3-4]*

³⁹ Magoc yac datôm lau nan sêhu si sêkên whin sin ma sêmbo sen sêninga-nga dom. Mba. Yac dal-hac ñanga ma dakên whin dandic ñawaê, e datap mwasin dandöc tanli ñapan-nga ña-ñandô sa.

11

Abani Israel-nga si lên sêkên whin-nga ti dôhôn tên yac

¹ Yac bu dakên whin ñanga, dec yac oc atac lu-lu dom tu gên nan dakên batan dambo, me tu gên nan tanôn dalic dom-nga.

² Abani Israel-nga sêkên whin ñalên dinan, ma tu dinan-nga dec Anötö toc ñac sa.

³ Yac dakên whin, dec tanyalê bu mun-nga, gên nan kwahic dec tanôn dalic, nan ñadan yêc dom, magoc men hôc asê ña Anötö ndê yom.

⁴ Tu Abel ndê kên whin-nga dec Anötö gêlic da nan in kên bu ñayham, hôc gêlêc Kein ndê su. Ma tu Anötö kôc Abel ndê da sa-nga, dec tôc asê bu in gêlic Abel bu ñgac gitên. Ma in mbac ndu su, magoc in ndê lên kên whin-nga dinan gacgen kalhac tôm dôhôn ñayham.

⁵ Ma Inok kên whin, dec sêto yom pi in ma sêsôm bu Anötö gêlic in ñayham. Ma tu in ndê kên whin-nga, dec Anötö kôc in su yêc nom ti tali, ma sêlic in tiyham dom.

⁶ Namalac dan bu kêñ whiñ dom, dec gêñ hon nan in kôm, nan ñadan oc tôm dom bu ndic Anötö tandô ñayham. Bu asa nan bu tigasuc Anötö, nan kêñ whiñ bu in mbo yomandô, ma kêñ whiñ bu in oc êmwasiñ lau nan sêkêñ dau sambuc tu sêñsalê in-ñga.

⁷ Ma têtñ ndoc Anötö kêñ puc Noa pi gêñ nan in tandô gêlic su dom, magoc tiñambu oc meñ hóc asê, nan Noa kêñ whiñ Anötö, ma toc in sa ti sôc in ndê yom ñapu. In sô wan atu dan bu nem in ti ndê b alêkoc sa. Tu in ndê lêtñ kêñ whiñ-ñga dec in tôc lau nan sêmbo nom têtñ têtñ dinañ, nan si giso asê tiawê, ma Anötö kêñ in wêkaiñ lêtñ dati lau gitêtñ tu dakêtñ whiñ-ñga.

⁸ Abraham kêñ whiñ Anötö têtñ ndoc Anötö kêgalêm in sa ma kêkiñ in têtñ gameñ nan in gic bata têtñ in, nan gi. In gêm gauc gameñ dau, magoc danğa wambu Anötö ma gi.

⁹ Ma yom tigen nan Anötö gic bata têtñ Abraham, nan gic Aisak lu Jakob ñawaê bocdinañ. Magoc Abraham, ma Aisak lu Jakob nan sêñkuc in, nan sêti nom ñadaui dom, sêndöc bac po gitôm lau apa. Magoc Abraham kêñ whiñ yom nan Anötö gic bata têtñ in.

¹⁰ Nahu bu in kêñ bata bu ndöc malac atu nan oc yêc ñapañ, nan Anötö dau kwê sa kêkuc ñagatu nan in dau gauc gêm tidôn.

¹¹ Abraham ti ñamalac andô su, ma in nawhê Sara dau in awhê gapoc, magoc in kêñ whiñ yom nan Anötö gic bata têtñ in, dec Anötö kêñ ñaclai têtñ in bu kwê balêkoc asê.

¹² A braham ndê têtñ pacndê su, tigen tu in kêñ whiñ-ñga, dec lau ton atu sêsa akêtñ ñgac tigen

dinanj. Inj ndê lau wakuc dinanj sêtôm tata umbonj-nga, ma ganjgac gwêc-nga, nanj gitôm dom bu dasê sa.

¹³ Tênj têm abanj Israel-nga sêmbo tali, nanj njac si danj tap njandô nanj Anötö gic bata tênj njac, nanj sa dom. Nalênj dinanj dec sêsa si lênj sêkênj whinj-nga e sêmbac ndu. Tu njac si sêkênj whinj-nga dec tôm sêlic gênj njandô dau gatuc-gatuc ma sêkênj bata bu sêtap njandô sa. Ma njac sêlic dandi sêtôm lau nanj sem apa nom.

¹⁴ Ma lau nanj gauc gêm bu njac lau kainj dinanj, nanj sêtoc asê bu njac sênsalê si malac njandô sêndöc-nga.

¹⁵ Abanj Israel-nga bu sêlic gamej nanj sêhu sinj su tôm si malac njandô, dec oc tôm bu sêmbu sêndi sêndöc dinanj.

¹⁶ Magoc mba. Njac atac whinj malac danj, nanj hóc gêlêc inj dindec su. Malac dau yêc undambê, ma Anötö kwê malac dau sa su tu njac-nga. Tu dinanj-nga dec inj maya dau dom bu njac sêsam inj bu njac si Anötö.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham kênj whinj Anötö tênj ndoc inj kêsahê inj, ma sôm tênj inj bu kênj Aisak ti da tênj inj. Anötö gic bata yom tênj Abraham munj su, ma sôm bu lau oc sêsam lau wakuc nanj sêsa akênj Aisak, bu Abraham ndê gôlôwac njandô. Magoc inj sap ndê kênj whinj dônj dec bu kênj ndê atu tigenj dinanj ti da.

¹⁹ Inj gauc gêm bu Anötö gitôm bu oc unj lau batê sa. Ma gênj nanj hóc asê, nanj gitôm inj kôc Aisak mbu akênj lau batê-nga menj tiyham.

²⁰ Ma tinjambu, tênj ndoc nanj Aisak gêm mbec Jakob lu Iso, nanj dec kênj whinj bu Anötö gitôm bu kôm inj ndê mbec njandô sa.

21 Ma Jakob bocdinaŋ kêŋ whiŋ Anötö. Têŋ ndoc iŋ kêsahê bu iŋ ndê têm kêpiŋ bu pacndê, naŋ iŋ gêm mbec Josep atu lu. Ma iŋ gic seŋeŋ dau ŋa ndê tôte ma kêpiŋ Anötö.

22 Josep kêŋ whiŋ bu Anötö oc êŋgaho lau Israel-ŋga su yêc gameŋ Isip-ŋga, dec têtŋ ndoc iŋ ndê têm kêpiŋ bu pacndê, naŋ sôm yom asê pi gêtŋ dau, ma gic atu ŋac bu sêkôc iŋ ndê ŋakwa whiŋ ŋac, têtŋ ndoc ŋac bu sêlhö sêndi.

23 Ma Moses damba lu dinda sêkêŋ whiŋ Anötö, dec sêsiniŋ iŋ gitôm ayô tö têtŋ ndoc dinda kôc iŋ. Ŋahu bu iŋlu sêlic bu iŋ balêkoc ti aŋgô, ma sêtöc dau tu yom naŋ kiŋ Isip-ŋga gic atu naŋ-ŋga dom.

24 Ma têtŋ ndoc Moses tiatu, naŋ iŋ kêtŋ whiŋ Anötö dec tec bu sêsam iŋ bu Parao atuwê ndê balê.

25 Iŋ tec bu mbo ti atac ŋayham tôm ŋasawa apê tu mêtê sac-ŋga whiŋ Parao ndê lau, ma gêlic ŋayham bu hôc ŋandê ti ŋawapac whiŋ Anötö ndê lau.

26 Iŋ gêlic lêŋ mayan-ŋga naŋ gic waê Anötö ndê Mesaya bu ŋayham hôc gêlêc lau Isip si awa ti gêtŋ ŋayham-ŋayham honŋ su. Ŋahu bu iŋ takwê ndê ŋaôli ŋayham, naŋ iŋ oc tap sa tiŋambu.

27 Iŋ kêtŋ whiŋ, dec hu gameŋ Isip-ŋga siŋ, ma töc dau tu kiŋ Isip-ŋga ndê atac ŋandê-ŋga dom. Iŋ puc dau dôŋ ma kalhac ŋanŋa, ŋahu bu iŋ gêlic Anötö, naŋ lau danŋ sêlic su dom.

28 Iŋ kêtŋ whiŋ Anötö dec sôm têtŋ lau Israel-ŋga bu sêmasaŋ Pasowa tôm Anötö sôm, ma sêsê domba ŋadac pi gatam ŋac si andu-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ aŋela naŋ gic balêkoc ŋgac mbêc Isip-ŋga honŋ ndu, naŋ kêlêc lau Israel-ŋga si andu honŋ.

29 Lau dau sêkêŋ whiŋ Anötö naŋ gêlêc Gwêc Koc

sa, dec sêlom gitôm sênsêlêḡ sêḡbo gamenḡ basô si. Magoc têḡ ndoc lau Isip-ḡga bu sêlom sêḡkuc ḡac, naḡ gwêc kêgatôc ḡac ahuc e sêḡnôm gwêc su ma siḡga.

³⁰ Tiḡambu lau Israel-ḡga sêkêḡ whiḡ Anôtô, dec sêḡsêlêḡ sêḡḡihi malac Jeriko tôm bêc 7 e malac dau ḡatunḡbôm ku sa.

³¹ Magoc Anôtô seḡ awhê mockaiḡ-ḡga Rahab su whiḡ lau daḡḡapêc malac dinaḡ-ḡga dom. ḡahu bu muḡ-ḡga Rahab dau tôc asê bu iḡ kêḡ whiḡ Anôtô, têḡ têḡ iḡ kôc lau Israel-ḡga si lau sêtip gamenḡ Kanan-ḡga sa ti yom malô.

³² Ma lau sêkêḡ whiḡ ḡaḡga-ḡga daêsam sêḡbo, tôm Gideon, Barak, Samson, Jepta, Dawid, ma Samuel ti Anôtô ndê lau propet ḡatô. Magoc ḡasawa mba bu wasôm yom pi ḡac tigeḡ-tigeḡ.

³³ ḡatô sêkêḡ whiḡ ḡaḡga, dec sêku kiḡ gamenḡ ḡatô-ḡ ga dulu. ḡatô sem ḡôliḡ lau Israel-ḡga ti sêḡḡilí ḡac bu sêsa si lêḡ ḡitêḡ. Ma Anôtô ḡic bata yom têḡ ḡac bu yob ḡac. Tu lau ḡatô si sêkêḡ whiḡ-ḡga dec Anôtô kêḡḡapic layon si whasuḡ ahuc,

³⁴ ma kêḡaho ya ḡa-ḡandê su yêc ḡatô, ma yob ḡatô bu sêlhô su yêc ḡacyo si bienḡ. Lau ḡatô ḡac lau licwalô mba, magoc tu ḡac si sêkêḡ whiḡ-ḡga, dec Anôtô kêḡ ḡaḡga têḡ ḡac. ḡac sêti lau siḡ-ḡga ti ḡaclai atu, ma sêku lau apa si lau siḡ-ḡga dulu.

³⁵ Lauwhê ḡatô sêkêḡ whiḡ Anôtô, dec iḡ uḡ ḡac si balêkoc ḡḡac naḡ sêḡbac ndu su, naḡ sa sêḡmeḡ sêḡbo sêwhiḡ ḡac tiyham. Ma lau sêkêḡ whiḡ-ḡga ḡatô, naḡ sic ḡac ḡa sô e sêḡbac ndu. Magoc lau dau sêtec bu sêsêc si sêkêḡ whiḡ ahuc tu bu sêḡnem dau si yêc ḡandê dinaḡ, ḡahu bu sêkêḡ bata bu Anôtô

gitôm bu oc uñ ñac sa, ma kêñ ñac sêmbô ñayham en.

³⁶ Ñatô, lau sêsu ñac susu, ma sêhi ñac ña sö, ma ñatô sêsô ñac dôñ ma sêkêñ ñac sêndöc gapocwalô.

³⁷ Sêruc ñatô ña hoc ndu, sêhê ñatô ña sege kic gi lu, ma ñatô nañ lau siñ sêkuñ ñac ndu ña bien baliñ. Ñac sêsôc ñakwê sac-sac nañ sêmasañ ña domba ti naniñ ñamlic, sêpônnda dau ñandô, ma lau sêkêñ kisa ñac ti sêkôm ñac ñayom.

³⁸ Ñac sêñgihî sêmbô gamen sawa ti gamen lôc-nga gitôm lau waêmba, ma sêndöc hoc ñasun ti sun nañ yêc nom. Magoc tu ñac si sêkêñ whiñ-nga dec Anötö gêlic ñac ñayham kêlêc, hóc gêlêc lau nom-nga hon su.

³⁹ Ñawaê pi lau hon dinañ si sêkêñ whiñ yêc tu bu whê ñac sa têtñ yac-nga. Magoc ñac si dan gêlic ñandô nañ Anötö gic bata têtñ ñac, nañ dom.

⁴⁰ Ñahu bu lêtñ ñayham andô nañ Anötö kêmasañ bu êmwasiñ yac lau têtñ kwahic dec-nga, nañ gic waê ñac lau dau sêwhiñ. Ma yac hon oc datap sa dawhiñ daun.

12

Tañtiñ Yisu ma dalhac ñaŋga

¹ Lau hon dinañ sêmun yac su, ñac lau ton atu andô, ma sêtôc lêtñ dakêñ whiñ-nga ñayham têtñ yac tu tañkuc-nga. Tu dinañ-nga dec dakac daun su yêc gêñ hon nañ kalhac yac ahuc tu tañkuc Yisu-nga, ma yêc mêtê sac nañ bu êntôm yac ma kôm yac dapeñ. Ma tanti ñaŋga dapêñ lêtñ nañ Anötö gic bata tu tanti daho-nga ma dahu siñ dom.

² Tanti ma tañtiñ Yisu, bu iñ ti yac neñ dakêñ whiñ ñahu, ma iñ oc ndic dabiñ yac neñ dakêñ

whin. In kêyalê bu in ndê mbac ndu oc ti lêŋ atac ŋayham-ŋga tinambu, ma tu dinan-ŋga in puc dau dôn tu hóc ŋandê a gicso-ŋga, ma hêgo dau tu maya atu nan gic lêŋ dinan ŋawaê, nan dom. Ma kwahic dec in pi undambê g i ndöc Anötö ndê pôn atu ŋa-andô-ŋga.

³ Akôc gauc pi Yisu, ma pi lêŋ kisa-ŋga nan lau sac sêkôm têŋ in. In hóc kisa dau magoc kalhac ŋanŋa, dec tôc dôhôn ŋayham têŋ mac bu anŋuc, ma bu nem mac sa bu kwampac sa ma ahu nem akêŋ whin sin dom.

Anötö kêmatôc lau nan in atac whin

⁴ Mac ahóc ŋawapac tu saê ti kisa nan lau sac sêkêŋ têŋ mac-ŋga, magoc sêkôm e sêkêc mac nem dan ndê dac sin su dom.

⁵ Bocke? Mac anŋin Anötö ndê yom, nan kêgilí mac bu alhac ŋanŋa, nan sin, a? Yom dau sam mac bu Anötö atui awhê ma ŋgac, ma sêto yêc bocdec bu:

Aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac, Pômdau bu êmatôc mac, me bu kêŋ ŋawapac têŋ mac bu whê nem gauc sa pi nem giso, nan alic tôm gêŋ ŋambwa dom, ma lic ŋakam sa tu anŋuc in-ŋga dom.

⁶ Nahu bu Pômdau kêmatôc lau nan in atac whin ŋac, ma lau nan in kôc ŋac sa sêti in ndê balêkoc, nan in kêŋ ŋandê têŋ ŋac. *[Prov 3:11-12]*

⁷ Mac anŋyalê bu dambai nom-ŋga hon sêmatôc si balêkoc tu bu sêndôhôn ŋac bu sêŋkuc lêŋ ŋayham-ŋga. Ma bocdinan Anötö bu êmatôc mac, nan alhac ŋanŋa. Bu gêŋ dau tôc asê bu in gêlic mac bu in ndê balêkoc solop.

⁸ Ma Anötö kênj ñawapac têtj inj ndê balêkoc honj tu bu êndôhônj ñac-nga. Inj bu kênj têtj mac dom, dec oc tôc asê bu mac atôm balêkoc ñasawa-nga, ma Anötö ndê balêkoc solop dom.

⁹ Ma têtj ndoc damañi nom-nga sêmatôc yac, nañ dalic ñac sac dom, magoc datoc ñac sa. Bocdinañ dasôc Damañ undambê-nga ñapu hôc gêlêc damañi nom-nga su dandic ñawaê. Nahu bu inj ti ñadau yac neñ gatuj, ma inj kêmatôc yac tu bu daso mwasinj dandôc tanli-nga dom.

¹⁰ Damañi nom-nga gauc gêm bu sêndôhônj yac tu bu dasa lêtj ñayham-nga, ma ñac si matôc inj gêtj ñasawa apê-nga eñ. Magoc A nôtö kêyalê gêtj bocke nañ oc nem yac sa ñandô, dec kêmatôc yac tu bu dati lau dabuj-nga, datôm inj dau.

¹¹ Têtj ndoc yac bu dahôc ñawapac tu êmatôc yac-nga, nañ oc kôm yac atac ñayham dom, magoc oc kênj ñandê têtj yac. Magoc tiñambu yac tanjalê bu ñawapac dau gêm yac sa bu dambo ti yom malô, ma kêdôhônj yac bu dasa neñ lêtj gitêtj eñ.

¹² Tu dinañ-nga dec mac nem lau nañ si amba tibalê, me gahiduc tigolonj tu wapac nañ sêhôn-nga, nañ apuc ñac dôñ bu sêlhac ñaŋga tiyham.

¹³ Amasañ señ gahim-nga tisolop, bu lau gahi sac nañ sêñkuc mac, nañ sêpeñ ma sêtisac dom, magoc ñayham sa tiyham.

Dayob dauñ bu daso Anötö ndê mwasinj dom

¹⁴ Anсахê ñaŋga bu ambo awhinj lau honj ti yom malô, ma bu asa nem lêtj dabuj eñ. Bu asa nañ sa lêtj dabuj dom, nañ oc tôm dom bu lic Pômdau ma mbo whinj inj.

15 Ayob daôm ñapep bu mac nem dan so Anötö ndê mwasiñ dom, ma bu ñasili mêtê sac-nga léc tiyham yêc mac-nga dom. Bu mêtê sac dau gitôm gêñ ñamakic ma oc kên ñawapac têt lau daêsam, ma kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga.

16 Ayob bu mac nem dan sa lêt mockaiñ-nga dom, me gauc nem gêñ nom-nga êñlêc dom, ma êñlhiñ Anötö siñ gitôm Iso, nañ hu ndê wapa lêñsêm ñac mbêc-nga siñ, tu neñ gêñ dim tigen-nga.

17 Mac anyalê su, bu tiñambu in tac whiñ bu wêkaiñ ndê gêñ lêñsêm dau tiyham, dec ndac damba Jakob bu nem mbec in. Magoc damba tec in dec kôm dom. In tañ dau ndu, ma kêсахê ñanga bu kac damba ndê ñalôm kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhôn pwac lu-nga

18 Lau Israel-nga sêtigasuc Lôc Sainai tu sêtap pwac akwa sa-nga. Magoc lôc nañ mac atigasuc tu akôc pwac wakuc-nga, nañ lôc kaiñ dan dau-nga. Lôc Sainai dau kalhac nom, ma lau Israel-nga sêlic ya atu, ma ñasec ti sômôm ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc dinañ.

19 Ma ñac sênğô Anötö ndê dahuc ma in dau ndê awha, e sêtôc dau ma sêteñ bu sênğô tiyham dom.

20 Bu Anötö gic yomsu ñac ma sôm bu ñamalac me bôc bocke bu meñ êmpiñ lôc dau, nañ sêruc in ña hoc ndu. Lau Israel-nga sêlic bu yomsu dau kên ñawapac atu têt ñac.

21 Ma Moses gêlic gêñ hon dinañ ma kôm in töt dau ma kêtitec ñandô.

22 M agoc tu mac nem akêt whiñ-nga dec tôm mac ahôc asê Lôc †Sayon, nañ malac Jerusalem

wakuc naŋ yêc undambê, ma Anötö Tanŋi N̄adau ndê malac. Mac ahôc asê aŋela tausen ma tausen naŋ sêkac sa sêmbô gameŋ dinaŋ ti atac ŋayham atu.

²³ Ma mac asôc Anötö ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma ambo awhiŋ yac lau naŋ iŋ gêlic yac datôm iŋ ndê balêkoc mbêc, ma to yac neŋ ŋaê sa yêc undambê. Mac atigasuc Anötö dau, naŋ oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si mêtê. Ma mac ahôc asê gameŋ naŋ lau gitêŋ naŋ Anötö gic dabiŋ ŋac, naŋ si gatu sêmbô.

²⁴ Ma mac atigasuc Yisu, naŋ ti pwac wakuc ŋa-ŋgac ŋalhu-ŋga. Ma mac atap mwasiŋ atu sa, tu dac naŋ iŋ kêc siŋ tu êŋgwasiŋ mac nem sac su-ŋga. Muŋ-ŋga, Abel ndê dac ta yom pi têŋ Anötö bu kêŋ ŋagêyô ô iŋ ndê dac. Magoc Yisu ndê dac ti ŋahu datap mwasiŋ sa yêc Anötö-ŋga, dec hôc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötö ndê puc gitôm gêŋ ŋambwa dom

²⁵ B ocdinaŋ apôc daŋamsuŋ ahuc têŋ yom naŋ Anötö sôm têŋ mac, naŋ dom. Lau Israel-ŋga sêŋgô Anötö awha kêŋ puc ŋac yêc nom, ma ŋac naŋ sêtec bu sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ sêlhô su yêc iŋ ndê matôc dom. Bocdinaŋ yac lau naŋ Anötö kêŋ puc yac akêŋ undambê, naŋ bu dapuc dômwêŋ iŋ, dec oc tôm dom andô bu dalhô su iŋ ndê matôc.

²⁶ Têŋ ndoc Anötö sôm yom yêc Lôc Sainai, naŋ iŋ awha kôm nom wiwic sa. Ma tiŋambu, têŋ ndoc daŋ tiyham iŋ gic bata yom, tôm sêto yêc bocdec bu:

Têm daŋ tiyham aô oc waŋwic gameŋ tiyham,
magoc waŋwic gameŋ nom-ŋga tawasê dom,
undambê whiŋ. *[Hag 2:6]*

²⁷ Inj sôm bu kôm gêṅ dau dim danj tiyham, ma yom dau hêganônṅ têm nanṅ inj oc êṅwic gêṅ undambê ti nom-ṅga hoṅ nanṅ inj kêṅ. Ma gêṅ nanṅ bu yêc ṅapanṅ-ṅga dom, nanṅ oc wiwic sa e niṅga. Ma ṅalêṅ dinaṅ, gêṅ nanṅ wiwic dom oc gacgeṅ sêlhac.

²⁸ Anötö gic bata têṅ yac bu yac oc dawêkainṅ gameṅ nanṅ oc wiwic ma niṅga dom. Tu dinaṅ-ṅga dec danem danṅe inj, ma danem akiṅ inj ṅalêṅ ṅayham nanṅ tôm bu ndic inj tandô ṅayham. Dakôm ti datoc inj sa ma datöc inj,

²⁹ ṅahu bu yac neṅ Anötö ndê ṅaclai gitôm ya atu, nanṅ gitôm bu neṅ gêṅ sambob su.

13

Sakiṅ nanṅ gic Anötö tandô ṅayham

¹ Ambo ti atac whiṅ asidôwai ṅapanṅ.

² Anṅhiṅ daôm siṅ dom bu akôc lau anṅô batac sa ma andic ya ṅac. ṅahu bu lau ṅatô nanṅ sêkôm bocdinaṅ, dec sic ya anṅela magoc sem gauc.

³ Ma gauc nem lau sêkêṅ whiṅ-ṅga nanṅ sêndöc gapocwalô, ti ṅac nanṅ lau sêkêṅ kisa ṅac, ma anem ṅac sa gitôm mac daôm ahôc ṅawapac dinaṅ awhiṅ.

⁴ Mac hoṅ atoc lêṅ lauwhê ti ṅgac sênem dau-ṅga sa ṅapep andic ṅawaê. Awhê ma ṅgac bocke nanṅ sem dau sa su, nanṅ sêmbô sêwhiṅ dau ti sêsa lêṅ ṅawasi eṅ. ṅahu bu lau hoṅ nanṅ sêkôm mêtê mockainṅ-ṅga, me sêndic sêmbôc-walô kic, nanṅ oc sêtap Anötö ndê matôc sa.

⁵ Ayob daôm bu mêtê atac whiṅ mone-ṅga nem mac nem ṅalôm ahuc dom. Ambo ti atac ṅayham pi gêṅ bocke nanṅ Anötö kêṅ têṅ mac. Bu Anötö dau

sôm bu yob mac, tôm yom nan sêto yêc, nan bocdec bu:

Aö wahu am siñ me wapuc dômwêñ am dan dom. *[Diut 31:6, 8]*

⁶ Tu dinañ-nga dec ñalôm pên dôñ ma dasôm yom asê tôm sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu:

Pômdau oc nem aö sa, ma bocdinañ aö oc watöc dauñ dom. Asa oc tôm bu kac aö su yêc Pômdau ndê atac whiñ? *[BW 118:6-7]*

⁷ Gauc nem mac nem lau bata nan sêndôhôn Anötö ndê yom têtñ mac. Akôc gauc pi ñac si lêñ ñayham nan sêsap dôñ e si têtñ pacndê, ma anñkuc ñac si lêñ sêkêñ whiñ-nga.

⁸ Yisu Kilisi oc kac dau kwi-kwi dom. Ñalêñ nan iñ mbo muñ-nga, nan iñ mbo kwahic dec, ma oc mbo bocdinañ ñapan.

⁹ Ayob daôm bu yom ti mêtê wakuc nan so yom ñandô, nan êñsôn mac nem gauc e hê mac su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötö ndê mwasiñ bu puc nem gatôm dôñ, ma gauc nem gêñ danen-nga me ñagôliñ pi gêñ danen-nga êñlêc dom. Bu lau nan sêmbo pwac akwa ñapu ma gauc gêm gêñ kain dinañ kêlêc, nan gêm ñac sa bu sêti lau gitên yêc Anötö anğô-nga dom.

¹⁰ Yac tam akiñ Anötö dambo pwac wakuc ñapu, ma lau nan sem akiñ Anötö sêmbo pwac akwa ñapu, nan sêtôm dom bu sêwêkain pwac wakuc dindêc ñamwasiñ.

¹¹ Domba ti makao nan dabuñsiga ñamata-nga Israel-nga kôc ñadac ma sôc lôm dabuñ Ñalôm Dabuñ Andô gi bu kên ti da ô lau si sac ñagêyô, nan

lau sêkôc ñamsôm su yêc malac ma sêpec su giŋga yêc gameŋ ñamakê-ŋga.*

¹² Ma ñalêŋ tigen Yisu hôc ñandê ma mbac ndu yêc malac Jerusalem ñamakê, tu bu kôm lau sêti dabuŋ tu in dau ndê dac naŋ kêc siŋ-ŋga.

¹³ Bocdinaŋ dahu lau Israel-ŋga si sakin pwac akwa-ŋga siŋ gacgeŋ, gitôm yac dasa yêc malac Jerusalem, ma datêŋ Yisu dandi, ma dahôc yom mayan-ŋga naŋ ñacyo sêmbaliŋ pi yac tu dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ dawhiŋ.

¹⁴ Ñahu bu gameŋ nom-ŋga naŋ kwahic dec ti yac neŋ malac dambo-ŋga, naŋ malac yêc ñapaŋ-ŋga dom. Ma yac taŋkwê malac ñandô naŋ oc meŋ sa tiŋambu.

¹⁵ Tu Yisu-ŋga dec tampiŋ Anötö tôm bêc hoŋ. Yac lau hoŋ naŋ dasôm bu dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ tac waê bu tampiŋ Anötö, ma yac neŋ yom tampiŋ in-ŋga gitôm da danŋe ñayham.

¹⁶ Anlhiŋ daôm siŋ dom bu akôm mêtê ñayham eŋ, ma bu akêŋ nem gêŋ tu anem lau ñatô sa-ŋga. Mêtê dau in gitôm da naŋ Anötö gêlic ñayham whiŋ.

¹⁷ Danam wambu lau bata naŋ sêyob mac lau akêŋ whiŋ-ŋga, ma asôc ñac ñapu, tu bu sêkôm si gwelen ti atac ñayham-ŋga. Bu ñac sem gwelen pi Anötö ndê yom bu sêpuc mac nem gatôm dôŋ, ma tiŋambu Anötö oc kip ñac sa ñapep pi gwelen dau. Mac bu danam wambu ñac ñapep dom, dec oc kôm

---

* **13:11:** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-ŋga si Om Atu Sêkêŋ Da ô Sac Ñagêyô-ŋga (Day of Atonement), naŋ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hôc gêlêc da naŋ dabuŋsiga Israel-ŋga sêkêŋ ti yala ti yala (Hib 7:11-9:18), ma bu êŋgili lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêŋkuc Yisu ti atac pa su eŋ.

ɲac ɲalôm ɲawapac, ma oc tôm dom bu sênem mac sa ɲapep.

¹⁸ Aten mbec tu yac-ɲga, bu yac aɲsahê ɲaɲga bu asa mba lêɲ gitêɲ eɲ, ma yac ambo ti atac pa su pi yac mba lêɲ.

¹⁹ Ma aten mbec ɲaɲga bu Pômdau nem aö sa bu watap seɲ watêɲ mac waloc-ɲga sa ɲagahô.

Yom ɲambu-ɲga

²⁰ Yac neɲ Pômdau Yisu ma ɲgac ɲayham yob domba-ɲga kêc ndê dac siɲ tu êmatiɲ pwac yêc ɲapaɲ-ɲga, dec Anötö uɲ iɲ sa akêɲ lau batê-ɲga. Ma aö bu wateɲ Yom Malô ɲadau, Anötö dau,

²¹ bu ndic dabiɲ mac bu akôm mêtê ɲayham eɲ ma asa nem lêɲ hoɲ tôm iɲ ndê atac whiɲ. Ma tu Yisu Kilisi ndê ɲaê-ɲga, dec aö wateɲ iɲ bu puc yac hoɲ dôɲ tu bu gêɲ hoɲ naɲ dakôm, naɲ ndic iɲ tandô ɲayham. Datoc Yisu ndê waê sa tôm bêc sambob. Yomandô.

²² O asidôwai. Aö gato bapia apê dindec bu waɲgilí mac bu asap lêɲ ɲayham dôɲ ɲapaɲ. Ma kwahic dec aö bu wateɲ mac bu akôc aneɲ yom hoɲ sa ma asôc ɲapu.

²³ Aö wakêɲ ɲawaê têɲ mac bu sêhu yac neɲ asidôwa Timoti siɲ su yêc gapocwalô. Iɲ bu hôc asê aö ɲagahô, dec alu oc aloc ma alic mac.

²⁴ Akêɲ aneɲ acsalô ɲayham têɲ mac nem lau bata hoɲ, ma têɲ A nötö ndê lau dabuɲ hoɲ bocdinaɲ. Ma lau gameɲ Itali-ɲga sêkêɲ si acsalô têɲ mac whiɲ.

²⁵ Anötö ndê mwasiɲ whiɲ mac hoɲ.

Anötö ndê Yom Lêṛsêṃ Wakuc
The New Testament in the Bukawa language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bukawa long Niugini

copyright © 2000 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bukawa

Translation by: Lutheran Bible Translators Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

545e5ca3-1e95-59e4-8380-93951e023cf7